

Toezicht in transitie

AFM agenda 2019

januari 2019

Voorwoord

De economische groei in Nederland zet door en leidt tot een gezond economisch klimaat voor consumenten en investeerders. Tegelijkertijd is er politieke onzekerheid – onder meer door brexit – en zijn er andere ontwikkelingen, zoals digitalisering en de transitie naar een duurzame samenleving.

Met name brexit kan een enorme impact hebben op de financiële markten en de AFM. We bereiden ons voor op verschillende brexit-scenario's. Mogelijk komt 30 tot 40% van de Europese kapitaalmarkt (aandelen en obligaties) naar Nederland. Hiermee zou het zwaartepunt van de handelsplatformen binnen de EU in Amsterdam komen te liggen. Voor de AFM zal dit zowel financiële als operationele gevolgen hebben die op dit moment nog lastig in te schatten zijn, maar waarvan duidelijk is dat het significant zal zijn.

In deze Agenda 2019 bouwen we voort op onze prioriteiten uit de Meerjarenagenda 2016-2018. De hierboven genoemde ontwikkelingen bepalen de focus van ons toezicht. De AFM investeert ook in de versterking en verbetering van haar toezicht. Zo

verstevenigen we onder meer het datagedreven toezicht en het digitaal onderzoek. Verder benutten we inzichten uit de gedragseconomie en besteden we aandacht aan gedrag en cultuur. Duurzaamheid krijgt daarnaast steeds meer aandacht.

Tot slot blijven we intensief samenwerken met buitenlandse toezichthouders en deelnemen aan internationale overlegorganen. De internationale dimensie van ons werk blijft namelijk toenemen. Zo zetten we ook in 2019 een stap naar ons uiteindelijke doel: een technologie- en datagedreven toezichthouder die anticipeert, verbindt en over grenzen heen samenwerkt.

Kortom, onze organisatie en ons toezicht veranderen mee met de ontwikkelingen in de samenleving. Vandaar de titel voor onze Agenda 2019:

Toezicht in transitie.

Namens het bestuur,

Merel van Vroonhoven

Voorzitter

Voorwoord

2

Management-samenvatting

4

01 Strategie

11

02 Trends

14

03 Prioriteit 1

16

Het verkleinen van ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht

04 Doorlopende toezichtactiviteiten

24

05 Prioriteit 2

27

Het versterken en vernieuwen van toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken

06 Prioriteit 3

29

Het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie van de AFM

07 Financiën

33

Bijlagen

01 Maatschappelijke doelen en KPI's

02 Afkortingen

46

Managementsamenvatting

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. De AFM heeft als doelstelling om in 2022 een aantoonbaar grensverleggende toezichthouder te zijn. Om dit te bereiken heeft de AFM voor de periode 2016-2018 drie prioriteiten gesteld:

1. Het verkleinen van ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht.
2. Het versterken en vernieuwen van het toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken.
3. Het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie van de AFM.

In de Agenda 2019 bouwen we voort op deze prioriteiten. De top 10-risico's die vorig jaar onder prioriteit 1 zijn uitgelicht, zijn nu omgezet in zeven speerpunten. Deze speerpunten krijgen in 2019 extra aandacht.

Bij prioriteit 2 gaan we verder met het versterken en vernieuwen van ons toezicht. Ook gaan wij verder met het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van onze organisatie.

De AFM signaleert drie belangrijke trends waaruit de speerpunten voor financiële markten en financiële consumenten voortkomen.

Politieke onzekerheid op de financiële markten, met uiteraard brexit als grootste bron van onzekerheid, ziet de AFM als belangrijkste trend. De AFM verwacht dat brexit significante gevolgen heeft voor de Nederlandse kapitaalmarkten en ons toezicht. We zullen hiervoor investeringen moeten doen in IT en personeel moeten aantrekken. Gedurende 2018 vragen de voorbereidingen op brexit al toezichtcapaciteit. De vereiste opschaling van toezichtcapaciteit als gevolg van brexit zal naar verwachting significant zijn. Ook verwacht de AFM additionele IT investeringen te moeten doen. De AFM ontwikkelt verschillende scenario's om beter zicht te krijgen op de impact van brexit op het toezicht. De onzekerheid over brexit leidt er toe dat de gevolgen hiervan

nog niet volledig meegenomen kunnen worden in deze agenda.

De tweede en derde trend zijn respectievelijk de digitalisering van de financiële sector en de transitie naar een duurzame economie en samenleving.

Prioriteit 1: Het verkleinen van ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht

Op basis van de trends die zijn geïdentificeerd, zijn de volgende speerpunten vastgesteld:

1. toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit
2. voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data
3. aanpak van niet-passende financiële producten
4. aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector
5. aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten
6. duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles
7. tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit

Toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit

De AFM merkt dat als gevolg van brexit de nodige partijen – voornamelijk handelsplatformen en handelspartijen – zich in Nederland willen vestigen. Dit zien we onder meer terug in de stijging van het aantal vergunningaanvragen. De AFM bereidt zich voor op verschillende brexit-scenario's. Mogelijk komt 30 tot 40% van de Europese kapitaalmarkt naar Nederland. Dit geldt zowel voor de aandelen- als obligatiemarkt. Er is dan meer doorlopend toezicht van de AFM nodig.

Een risico van een harde brexit is dat broker dealers en een groot deel van de marktinfrastructuur zich in het Verenigd Koninkrijk (VK) bevinden. Na brexit bestaat de kans dat zij hun toegang tot de financiële markten in de Europese Unie (EU) verliezen. Ze kunnen in dat geval geen Nederlandse en andere Europese klanten meer bedienen of slechts tegen hogere kosten. Ook bestaat het risico op toezichtarbitrage en -versplintering. Het risico op toezichtarbitrage door financiële ondernemingen neemt toe als concurrentie

tussen toezichthouders ontstaat om Britse financiële partijen aan te trekken. Bovendien blijft het grootste deel van de activiteiten in het VK buiten het bereik van Europese toezichthouders.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM beoordeelt vergunningaanvragen van verschillende brexit-partijen, waaronder handelsplatformen, handelaren voor eigen rekening en benchmarkaanbieders.
- + De AFM investeert in IT om de hoeveelheid transactiedata te kunnen verwerken.
- + De AFM bouwt kennis en expertise op over de nieuwe (aanstaande) vergunninghouders, waaronder handelsplatformen en handelspartijen, om te kunnen bepalen welke (toezicht)risico's spelen bij deze partijen. Ook zal de AFM personeel aantrekken voor zowel IT als toezicht.

Voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data

De verdergaande digitalisering van de financiële sector zorgt voor nieuwe aanbieders, producten en distributiemogelijkheden.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM onderzoekt de online beslisomgevingen van verschillende aanbieders van beleggingsproducten, waarbij digitale beïnvloeding een belangrijk element is. Daarnaast doet de AFM onderzoek naar robo-advies bij andere producten, zoals hypotheek, pensioenproducten en arbeidsongeschiktheidsverzekering. De AFM gaat door met de ontwikkeling van de aanpak voor crypto's en ICO's. We beoordelen in samenwerking met De Nederlandsche Bank (DNB) en met buitenlandse toezichthouders welke wetgeving nodig is.
- + De AFM onderzoekt het toenemend gebruik van (klant)data en de risico's voor de solidariteit binnen de verzekeringssector. Dit gebeurt door middel van een verkenning, waarbij duidelijker wordt wat de risico's zijn van ongewenste onverzekerbaarheid van consumenten.

Aanpak van niet-passende financiële producten

In 2019 richt de aandacht van de AFM zich vooral op beleggingsproducten, aflossingsvrije hypotheek, leningen in de consumptief kredietmarkt en schadeverzekeringen.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM spoort hypotheekaanbieders aan om consumenten met een aflossingsvrije hypotheek actie te laten ondernemen om financiële problemen in de toekomst te voorkomen.
- + De AFM neemt maatregelen indien blijkt dat kredietaanbieders te weinig doen om overkreditering te voorkomen. Daarnaast stimuleert de AFM dat leningen qua vorm, looptijd en hoogte passend zijn.
- + De AFM onderzoekt in 2019 minimaal twee soorten beleggingsproducten. Als deze schadelijk blijken voor consumenten, kiest de AFM passende interventies. Een productverbod behoort tot de mogelijkheden.

Aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector

De financiële sector speelt een belangrijke rol bij de realisatie van internationale duurzaamheidsdoelstellingen, omdat de sector duurzame financiering kan faciliteren en versnellen. De aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector leidt tot een groeiend aanbod van financiële producten en diensten met een duurzaam karakter. Het is van belang dat er transparantie is over duurzaamheidsrisico's, zodat beleggers hun beslissingen op de juiste informatie baseren.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM doet onderzoek bij een aantal beursgenoteerde ondernemingen naar de toepassing van geïntegreerde verslaggeving.
- + We doen onderzoek naar de informatieverstrekking over duurzame beleggingsproducten en treden als nodig handhavend op wanneer de informatie niet correct, onduidelijk of misleidend is.
- + De AFM verkent de snel groeiende markt voor duurzame obligaties en inventariseert de risico's die met de marktontwikkelingen gepaard gaan.

Aanpak van marktrisico's op de kapitaalmarkten

In 2019 richt de AFM zich in haar kapitaalmarkttoezicht, behalve op de gevolgen van brexit, vooral op de gevolgen voor beleggers van de volgende marktrisico's: beperkte liquiditeit, monetaire aanpassingen door de ECB met potentiële sterke verkoopreacties in obligaties en internationalisering en fragmentatie van de kapitaalmarkten.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + Met nieuwe data, die wij onder andere door MiFID II krijgen, ontwikkelen wij een vollediger beeld van de risico's op de kapitaalmarkten.
- + De AFM gaat onderzoek doen naar de transitierisico's bij de invoer van nieuwe rentebenchmarks.
- + De AFM handhaaft wanneer er sprake is van handel met voorwetenschap of marktmanipulatie.

Duurzame verbeteringen van de kwaliteit van accountantscontroles

Een cruciale randvoorwaarde voor een goed functionerend financieel systeem is betrouwbare financiële verslaggeving, inclusief een objectief oordeel van de accountant. De afgelopen jaren zijn de nodige stappen gezet, maar de kwaliteit van de wettelijke controles door accountantsorganisaties is nog onvoldoende verbeterd en de cultuuromslag in de sector verloopt te traag.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM onderzoekt de voortgang van de verandertrajecten, kwaliteitswaarborgen en kwaliteit van wettelijke controles bij (een deel van de) OOB-accountantsorganisaties.
- + De AFM voert met de belangrijke stakeholders nationaal en internationaal discussie over de factoren die de kwaliteit van wettelijke controles positief en negatief beïnvloeden.

Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit

Financiële ondernemingen hebben een belangrijke functie in het voorkomen van financieel-economische criminaliteit en witwassen in het bijzonder. Het vertrouwen in de financiële sector wordt geschaad als financiële ondernemin-

gen een rol spelen bij financieel-economische criminaliteit. Ook accountant-organisaties hebben een rol bij het signaleren van financieel-economische criminaliteit.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM handhaaft bij beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen en financiële dienstverleners op de eisen uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de Sanctiewet.
- + We doen onderzoek naar de betrouwbaarheid van (mede) beleidsbepalers en de integere en beheerste bedrijfsvoering bij vergunninghouders op grond van de Wet financieel toezicht en de Wet toezicht accountsorganisaties (financiële ondernemingen en accountantsorganisaties) en handhaven waar nodig.
- + De AFM doet onderzoek naar de meldplicht van beleggings-ondernemingen en -instellingen van ongebruikelijke transacties en het gebruik van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) bij vergunninghouders.

Doorlopende toezichtactiviteiten

Een belangrijke activiteit van de AFM is het toezicht op de toepassing van het herstellkader voor herbeoordeling van rentederivaten door de banken en op de werkzaamheden van de externe dossierbeoordelaars. Banken doen een herbeoordeling van alle dossiers die binnen de scope van dit kader vallen om ervoor te zorgen dat mkb-klienten die hiervoor in aanmerking komen een compensatie ontvangen. Externe dossierbeoordelaars controleren of de banken het herstellkader goed toepassen. Het rentederivatendossier is een langlopend dossier voor veel getroffen mkb-ondernemingen. Het is van belang dat banken alles op alles zetten om het dossier zo snel mogelijk en op zorgvuldige wijze af te ronden.

Naar verwachting zal op het gebied van pensioenen de komende jaren veel veranderen. Een nieuw pensioenstelsel heeft uiteraard gevolgen voor de deelnemers aan pensioenregelingen. De AFM houdt toezicht op de informatieverstrekking aan deelnemers en een goede begeleiding van deelnemers bij het maken van een keuze.

Toezicht is meer dan handhaven met formele maatregelen zoals boetes. Beïnvloeding is soms effectiever én efficiënter bij het oplossen van hardnekkige problemen. Handhaving blijft echter de hoeksteen van ons toezicht. In 2018 zijn we gestart met een pilot waarin we expertise op het terrein van handhaving gecentraliseerd hebben bij de Handhavingseenheid. De Handhavingseenheid zal toezichtafdelingen ondersteunen in onderzoek naar wetsovertredingen en de handhaving hierop. Hiermee wordt beoogd de slagvaardigheid en kwaliteit te vergroten. In 2019 evalueren we deze pilot.

Prioriteit 2: Het versterken en vernieuwen van het toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken

Om een aantoonbaar grensverleggende toezichthouder te kunnen zijn in 2022 moet het toezicht versterkt én vernieuwd worden. In onze Meerjarenagenda 2016-2018 hebben we vastgelegd hoe wij de technologische en methodologische vernieuwing willen vormgeven. Met als belangrijkste aandachtsgebieden datagedreven toezicht, consumentengedrag en gedrag en cultuur. De ingezette koers zetten wij in 2019 door.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + We versterken ons datagedreven toezicht, onder meer door een analyse-omgeving in te richten die waarborgt dat de kwaliteit van de data die de AFM verkrijgt betrouwbaar is.
- + De AFM onderzoekt welke alternatieve interventies effectief zijn, nu is gebleken dat de kredietwaarschuwing ('Let op! Geld lenen kost geld') niet het beoogde effect heeft.
- + De AFM onderzoekt de invloed van beloning en waardering op de cultuur van de organisatie en het gedrag van medewerkers bij grotere financiële organisaties.

Prioriteit 3: Het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie van de AFM

Om de ambities van de AFM te kunnen waarmaken, hebben we in de Meerjarenagenda 2016-2018 vastgesteld hoe we de professionalisering van onze organisatie verder gaan vormgeven.

Wij hebben ons voornamelijk gericht op versterking van de besturing, risicomangement, procesbeheersing en kostenbeheersing. Tevens heeft de vergroting van vaardigheden van medewerkers en het aantrekken van talent de afgelopen jaren veel aandacht gekregen. Deze aspecten van de bedrijfsvoering blijven onveranderd belangrijk. Daar komen in 2019 nieuwe taken bij die de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie verder vergroten. Brexit zal ook op onze bedrijfsvoering (met name ICT en personeelsbeleid) invloed hebben.

De belangrijkste activiteiten in 2019:

- + Verdere versterking van de ICT, zodat we onze ambitie om uit te groeien tot datagedreven toezichthouder verder kunnen vormgeven. Daarom krijgt een uitbesteding van de ICT, die in 2018 in gang is gezet, het komende jaar verder vorm.
- + We trekken nieuw talent aan en begeleiden dit talent, bijvoorbeeld door het data science traineeship.

Maatschappelijke verantwoording

In deze agenda zetten we uiteen welke activiteiten we in 2019 gaan verrichten. We geven daarbij ook aan welke maatschappelijke doelen we nastreven. Als toezichthouder willen we namelijk verantwoording afleggen over het resultaat van onze inspanningen.

Aan onze doelen hebben we Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) verbonden, die terug te vinden zijn in de bijlage. Hierover leggen we verantwoording af in het jaarverslag 2019.

Missie

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn van Nederland

Visie

De AFM is in 2022 een aantoonbaar grensverleggende toezichthouder

Prioriteit 1

Het verkleinen van ongewenste risico's in de financiële markten

Maatschappelijk doel:

- + Financiële instellingen stellen het belang van de klant centraal
- + Kwetsbare consumenten worden behoed voor (toekomstige) problemen
- + De maatschappij kan gerechtvaardigd vertrouwen op de kwaliteit van financiële verslaggeving en accountantscontroles
- + De kapitaalmarkten functioneren eerlijk en transparant
- + De financiële sector wordt niet misbruikt voor criminele activiteiten

Prioriteit 2

Het versterken en vernieuwen van ons toezicht

Maatschappelijk doel:

- + De AFM is een technologie- en datagedreven toezichthouder
- + De AFM is thought leader op het gebied van gedragstoezicht

Prioriteit 3

Het vergroten van de effectiviteit, efficiency en wendbaarheid van de organisatie

Maatschappelijk doel:

- + Het toezicht van de AFM is efficiënt en effectief

Bedrijfsvoering

Maatschappelijk doel: Het toezicht van de AFM is efficiënt en effectief

Figuur 1: Schematisch overzicht missie & visie, prioriteiten en maatschappelijke doelen

Financiën

De AFM heeft een breed takenpakket. We moeten scherpe keuzes maken die passen binnen ons budget. Dit betekent dat wij risicogestuurd toezicht houden. Door middel van de zeven speerpunten geven wij aan waar wij de grootste risico's zien en die wij dus in ons toezicht in 2019 willen aanpakken. Daarnaast investeren wij in datagedreven toezicht, om zo ons toezicht te versterken en vernieuwen, zodat ons toezicht beter en efficiënter wordt. Ten slotte investeren wij in een efficiënte en wendbare organisatie, waarmee wij de ambities van de AFM kunnen waarmaken.

In de begroting 2019 zijn de benodigde investeringswensen gecombineerd met de door het ministerie van Financiën vastgestelde taakstelling (die oploopt tot 7% in 2020). Gedurende 2018 zijn maatregelen genomen om de AFM binnen het afgesproken kostenkader te laten blijven, mede naar aanleiding van de begrotingsoverschrijding in 2017. Deze maatregelen gelden ook voor 2019. Alle afdelingen van de AFM hebben een efficiëntietaakstelling gekregen voor 2019. Bij ongewijzigd beleid dalen daarom de lasten per afdeling.

De benodigde middelen voor de voorbereiding op brexit leiden tot een verhoging van de kosten met €7,7 miljoen in 2019 en €5,2 miljoen in 2020. Hiervoor is door de minister van Financiën een aanvullend bedrag specifiek geormerkt voor brexit toegevoegd aan het kostenkader als onderdeel van de flexibele schil. De uiteindelijke brexitdeal en reactie van marktpartijen kunnen ertoe leiden dat deze initiële verruiming van het kostenkader onvoldoende

is. De AFM en het ministerie van Financiën zullen ieder kwartaal de ontwikkelingen rondom brexit en de voorbereidingen op brexit van de AFM daarop bespreken. Herijking leidt, indien nodig en na instemming van de minister van Financiën, tijdig tot aanvullende verruiming van het kostenkader in 2019.

De heffingstarieven worden door de minister van Financiën aangepast om de verschuiving in de markt te reflecteren en kosten van brexit eerlijk te verdelen. De marktbijdrage voor deze kosten zal volgens deze nog vast te stellen tarifiering worden opgenomen in de heffingen van de relevante ondertoezichtstaande ondernemingen (Otso's). Per saldo leidt dit tot begrote lasten 2019 die hoger zijn dan de begrote lasten 2018 (+9%). De stijging van het kostenkader is het gevolg van nieuwe taken, brexit en een jaarlijkse loon- en prijsbijstelling.

De personele bezetting stijgt met 8% ten opzichte van 2018 als gevolg van de extra inzet van fte's op nieuwe taken en brexit, de verdere doorontwikkeling van datagedreven toezicht en externe inhuur voor de implementatie van de IT-strategie en de flexibele inhuur van verandercapaciteit voor IT-projecten. De verhoogde tijdsdruk op het opschalen voor brexit, in combinatie met de schaarste van talent zal mogelijk tot gevolg hebben dat meer capaciteit extern moet worden ingehuurd dan nu begroot.

Vanwege de onzekerheden omtrent brexit is geen inschatting gemaakt voor de jaren na 2020. De doorkijk 2021 is derhalve zonder begrote fte's en kosten voor brexit.

<i>Kerncijfers</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Totale lasten	98,6	107,6	9%	106,0	103,0	102,2
Gemiddeld aantal fte's (incl. inhuur)	662	714	8%	698	652	642

01

Strategie

01

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Onze toezichtstrategie is gericht op het voorkomen van toekomstige problemen en het oplossen van problemen die de meeste schade veroorzaken voor consumenten of beleggers. In deze Agenda worden onze toezichtactiviteiten voor 2019 onderbouwd.

Hoofddoelstelling

Onze hoofddoelstelling is in 2022 een aantoonbaar grensverleggende toezichthouder te zijn. Dat wil zeggen dat we aantoonbaar een technologie- en datagedreven toezichthouder zijn die anticipeert, verbindt en over grenzen heen samenwerkt. Een toezichthouder die weet dat hij zijn gezag en mandaat elke dag opnieuw moet verdienen. Die doortastend optreedt, maar ook zorgvuldig is. Die autonoom handelt, maar eveneens in verbinding staat. En een toezichthouder die transparant is over zaken die goed gaan en zaken die minder goed gaan.

Drie prioriteiten

Om deze hoofddoelstelling te bereiken, zijn voor de periode 2016-2018 drie prioriteiten bepaald:

1. Het verkleinen van ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht.
2. Het versterken en vernieuwen van het toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken.
3. Het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie van de AFM.

Voor de Agenda 2019 bouwen we voort op deze prioriteiten en scherpen we ze verder aan. Zo zijn de top 10-risico's die we vorig jaar onder prioriteit 1 hebben uitgelicht, omgezet in zeven speerpunten voor het aankomende jaar. Het risico dat "de werking van de kapitaalmarkten niet leidt tot beste prijs" en het risico "op ongewenste gevolgen voor markten en toezicht door internationale ontwikkelingen" zijn nu opgenomen in de speerpunten "Aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten" en "Toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit".

De risico's op "tegenvallende financiële posities na pensionering" en "onvoldoende risicobeheersing bij vermogensbeheer" waren vorig jaar nog opgenomen in onze top 10. Het feit dat ze nu niet meer zijn ondergebracht in de speerpunten wil niet zeggen dat deze risico's zijn verdwenen. De AFM houdt de risico's in scope en heeft ze ondergebracht in het doorlopende toezicht.

Medio 2018 is de AFM begonnen met de herijking van haar strategie, in voorbereiding op de volgende meerjarige planningsperiode 2020-2022. Deze strategie wordt in 2019 afgerond. Eind 2019 wordt vervolgens de Agenda gepubliceerd voor de periode 2020-2022. Hiermee is 2019 dus een jaar tussen twee meerjarige agenda's in. In 2018 zijn alle posities in het bestuur volledig ingevuld. Dat betekent dat we vanuit deze nieuwe bezetting ook gezamenlijk vorm kunnen geven aan de strategie voor de komende jaren.

01

<i>Speerpunten 2019</i>	<i>Komen voort uit top 10-risico's 2018</i>
Toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit	Risico op ongewenste gevolgen voor markten en toezicht door internationale ontwikkelingen
Voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data	Risico op onverantwoord gebruik van technologie en data
Aanpak van niet-passende financiële producten	+ Risico dat leningen niet in het belang van de klant zijn + Risico op niet-passende beleggingsproducten
Aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector	Risico op onvoldoende focus op duurzaamheid
Duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles	Risico op onvoldoende verbetering kwaliteit accountantscontroles
Aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten	+ Risico dat werking kapitaalmarkten niet leidt tot beste prijs + Risico op ongewenste gevolgen voor markten en toezicht door internationale ontwikkelingen
Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit	Risico op gebruik van de financiële sector voor crimineel gedrag
	Risico op tegenvallende financiële positie na pensionering
	Risico op onvoldoende risicobeheersing bij vermogensbeheer

In verbinding met de omgeving

We zijn voortdurend in gesprek met externe stakeholders en partners over onze activiteiten en de risico's die wij zien in de financiële markten. Via het AFM Consument&Panel halen we feedback op van consumenten en via het Adviserend Panel bij belangenorganisaties. Ook voeren we geregeld overleg met banken, verzekeraars, intermediairs en accountantsorganisaties. Daarnaast wisselen we kennis en ervaringen uit met onze collega-toezichthouders, zoals De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Bovendien overlegt het bestuur diverse keren per jaar met de ministeries van Financiën, en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aangezien een belangrijk deel van de regels voor financiële ondernemingen op Europees en mondiaal niveau wordt vastgesteld, is de AFM uiteraard internationaal ook zeer actief. Onder meer op het gebied van standaardisering van wet- en regelgeving, bevordering van internationale samenwerking en harmonisatie van toezicht. De AFM werkt hierbij intensief samen met buitenlandse toezichthouders en neemt deel aan internationale overlegorganen, waaronder de European Securities and Markets Authority (ESMA), de European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA), de International Organization of Securities Commissions (IOSCO) en het International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR).

02

Trends

Vroegtijdige signalering en begrip van veranderingen in de sector draagt bij aan een effectieve, vooruitblikkende en preventieve toezichtaanpak. Vanuit het perspectief van gedragstoezicht verkennen wij jaarlijks de belangrijkste trends en bijbehorende risico's op de financiële markten. In Trendzicht 2019 hebben we de politieke onzekerheid, digitalisering van de financiële sector en transitie naar een duurzame samenleving en economie uitgelicht, maar

ook de voortdurende lage rente en internationalisering zijn van invloed. Deze trends en hun onderliggende risico's bepalen mede de speerpunten waarmee wij invulling geven aan onze prioriteit om ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht te verkleinen ([zie ook prioriteit 1](#)).

Trendzicht: Drie trends bepalen mede onze speerpunten in 2019

Politieke onzekerheid.

Een harde 'no deal'-brexit in maart 2019 is het meest prominente geopolitieke risico voor financiële ondernemingen. De uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie heeft grote gevolgen voor de financiële sector. Britse financiële ondernemingen oriënteren zich op nieuwe vestigingsplaatsen binnen de EU, waaronder Nederland. Het is nog onzeker hoe groot of fundamenteel deze verschuiving van activiteiten is. Daarnaast zijn financiële markten onderhevig aan onzekerheid over het monetaire beleid. Nu het monetaire beleid in een aantal landen, zoals de Verenigde Staten en Canada, is verstrakt en dit voor Europa wordt verwacht, roept dit de vraag op of investeerders de risico's adequaat hebben ingeschat. De dreiging van een handelsoorlog vergroot de kans op abrupte bewegingen op financiële markten, wat de stabiliteit en soepele werking van deze markten kan beïnvloeden.

Digitalisering van de financiële sector.

Het groeiend aantal toepassingen van door technologie gedreven innovaties in de financiële sector (fintech) beïnvloedt alle segmenten van de markt. Digitalisering maakt het mogelijk om de consument steeds gerichter en persoonlijker te benaderen. Er ontstaan nieuwe aanbieders,

datastromen en distributiemogelijkheden die financiële producten en advies toegankelijker (sneller en altijd beschikbaar) maken. Dit biedt veel voordelen voor klanten. Ook brengt het nieuwe uitdagingen met zich mee om er voor te blijven zorgen dat het klantbelang centraal blijft staan. Een andere keerzijde van de toenemende digitalisering van financiële producten en diensten is dat het risico op cybercriminaliteit toeneemt.

Transitie naar een duurzame economie en samenleving.

De internationale gemeenschap heeft zich gecommitteerd aan een verstrekkende duurzaamheidsagenda om een duurzame toekomst veilig te stellen. De financiële sector bevindt zich in het hart van deze transitie. In het streven naar sustainable finance kunnen financiële ondernemingen hun eigen besluitvormingsprocessen, beleid en investeringen op duurzamere leest schoeien. Maar de financiële sector speelt ook een belangrijke rol in de mobilisatie van het benodigde kapitaal om de internationale duurzaamheidsagenda mogelijk te maken. Sustainable finance is daarmee zowel een doel op zichzelf als een randvoorwaarde om de transitie te faciliteren en te versnellen. ([zie ook Trendzicht 2019](#))

03

Prioriteit 1

Het verkleinen van ongewenste risico's
in de financiële markten door regulier en
thematisch toezicht

03

De AFM houdt risicogestuurd toezicht. Dit betekent dat we de inzet van onze capaciteit en de keuze van onze activiteiten baseren op een inschatting van de belangrijkste trends en bijbehorende risico's. Wij hebben voor 2019 op basis van deze inschatting zeven speerpunten vastgesteld. Naast ons doorlopende toezichtwerk en eventuele actuele ontwikkelingen die aandacht vragen, krijgen deze speerpunten in 2019 extra aandacht:

- + toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit
- + voorkomen van onverantwoord gebruik van technologie en data
- + aanpak van niet-passende financiële producten
- + aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector
- + aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten
- + duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles
- + tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit

Speerpunt 1: Toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit

Het Verenigd Koninkrijk (VK) verlaat de Europese Unie (EU). Als gevolg van brexit merkt de AFM dat de nodige partijen – voornamelijk handelsplatformen en handelspartijen - zich in Nederland willen vestigen. Dit zien we onder meer terug in de stijging van het aantal vergunningaanvragen.

De AFM bereidt zich voor op verschillende brexit-scenario's. Mogelijk komt 30 tot 40% van de Europese kapitaalmarkt naar Nederland. Dit geldt zowel voor de aandelen- als obligatiemarkt. Er is dan meer doorlopend toezicht van de AFM nodig en forse investeringen in IT.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

Britse partijen zijn van groot belang voor Nederlandse ondernemingen die actief zijn op de Europese effectenmarkt. De handel in aandelen, obligaties en derivaten is een gereguleerde activiteit en veel partijen die in het Europese effectenverkeer een rol spelen, bevinden zich in het VK.

Een risico van een harde brexit is dat broker dealers en een groot deel van de marktinfrastructuur zich in het VK bevinden. Na brexit bestaat de kans dat zij hun toegang tot de financiële markten in de EU verliezen. Ze kunnen in dat geval geen Nederlandse en andere Europese klanten meer bedienen of slechts tegen hogere kosten.

Banken en verzekeraars in het VK en de EU kunnen na brexit mogelijk geen diensten meer verlenen aan klanten in een andere jurisdictie. Dit betekent dat premies niet meer kunnen worden ingelegd en er geen uitkeringen meer kunnen worden gedaan. Dit creëert een directe kwetsbaarheid voor klanten van Britse banken en verzekeraars in Nederland. Dit probleem lijkt in Nederland vooral te spelen op de zakelijke markt. Deze banken en verzekeraars moeten samen met hun klanten tijdig een oplossing vinden. De dekking van bestaande verzekeringen wordt mogelijk aangepast. Ook Nederlandse klanten van Nederlandse verzekeraars kunnen worden geconfronteerd met veranderingen. Als de verzekeraars de voorwaarden naar aanleiding van brexit wijzigen, is het belangrijk dat klanten hier tijdig over worden geïnformeerd.

Ten slotte bestaat het risico op toezichtarbitrage en -versplintering. Het risico op toezichtarbitrage door financiële ondernemingen neemt toe als concurrentie tussen toezichthouders ontstaat om Britse financiële partijen aan te trekken. Sommige grotere financiële ondernemingen uit het VK zouden zich bewust in een lidstaat kunnen vestigen met een relatief licht toezichtregime. Britse financiële partijen kunnen een Europese vergunning met paspoortmogelijkheden aanvragen, maar ze kunnen ook door nationale toezichthouders per land geautoriseerd worden. Het risico hiervan is dat het toezicht op deze partijen versplintert over verschillende nationale toezichthouders. Bovendien blijft het grootste deel van de activiteiten in het VK buiten het bereik van Europese toezichthouders.

Waar streven we naar?

De AFM bereidt zichzelf, ondertoezichtstaande ondernemingen en consumenten zo goed mogelijk voor op de gevolgen van brexit. We zorgen voor een goede en efficiënte afhandeling van vergunningaanvragen en voldoende kennis en expertise

03

over nieuwe (aanstaande) vergunninghouders. We identificeren de risico's en pakken deze aan. Dit doen we samen met andere toezichthouders in Europa. Zo worden toezichtarbitrage en -versplintering zo veel mogelijk voorkomen.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM beoordeelt vergunningaanvragen van verschillende brexit-partijen, waaronder handelsplatformen, handelaren voor eigen rekening en benchmarkaanbieders.
- + De AFM investeert in IT om de hoeveelheid data te kunnen verwerken.
- + De AFM bouwt kennis en expertise op over de nieuwe (aanstaande) vergunninghouders, waaronder handelsplatformen en handelspartijen, om te kunnen bepalen welke (toezicht)risico's spelen bij deze partijen. Ook trekt de AFM personeel aan voor zowel IT als toezicht.
- + De AFM werkt samen met ESMA en Europese collega-toezichthouders om toezichtarbitrage en -versplintering zo veel mogelijk te voorkomen.
- + De AFM inventariseert en analyseert de gevolgen en impact van brexit op haar toezichttaken en organisatiestrategie.
- + De AFM informeert ondertoezichtstaande ondernemingen en consumenten over de gevolgen van brexit.

Speerpunt 2: Voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data

De digitalisering van de samenleving verandert ook de financiële sector. Nieuwe spelers, zoals IT-dienstverleners en technologiebedrijven, worden steeds actiever in de financiële wereld. Op de Nederlandse markt zijn momenteel ruim vierhonderd fintech-bedrijven actief, honderd meer dan een jaar geleden. Deze partijen voeren activiteiten uit die voorheen de verantwoordelijkheid van één financiële onderneming waren. Als gevolg van de herziene Payment Services Directive (PSD2) kunnen nieuwe spelers in 2019 onder voorwaarden toegang krijgen tot betaalgegevens van consumenten. Door technologische veranderingen ontstaan nieuwe vormen van dienstverlening (zoals semi-geautomatiseerd of robo-beleggingsadvies) en ook het beleggings- en betalingsverkeer verandert.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

Het toenemend gebruik van (nieuwe) technologie en data biedt kansen voor financiële ondernemingen en voordelen voor consumenten, maar brengt ook risico's met zich mee.

Ten eerste heeft digitalisering impact op de verkoop van en advisering over financiële producten. Consumenten hebben steeds meer mogelijkheden om financiële producten online af te sluiten en/of te vergelijken. Financiële ondernemingen moeten er ook bij online advisering voor zorgen dat wettelijke eisen aan de zorgplicht en aan advies worden nageleefd.

Ten tweede leidt de digitalisering in het beleggings- en betalingsverkeer tot de opkomst van producten als crypto's en Initial Coin Offerings (ICO's). ICO's zijn een manier voor ondernemingen – meestal startups – om de ontwikkeling van diensten te financieren. Door het gebruik van blockchaintechnologie geeft de aanbieder tijdens een ICO digitale tokens uit. De aangeboden tokens kunnen soms in euro's of dollars worden aangekocht, maar vaker met bekende crypto's, zoals Bitcoin of Ethereum. Deze producten zijn een risico voor consumenten die gevoelig zijn voor gokken, misleiding, manipulatie en oplichting.

Ten derde zien we het risico dat financiële ondernemingen producten op een manier aanbieden waarbij het belang van de klant niet voorop staat. Digitale beïnvloeding kan positief zijn als de betrokkenheid van consumenten bij financiële producten en financiële planning wordt vergroot. Digitale beïnvloeding wordt echter ook ingezet bij de verkoop van speculatieve financiële producten. Hierbij worden nieuwe technieken gebruikt om gedrag te beïnvloeden, met mogelijk schadelijke of onwenselijke (bij)effecten. Er kunnen verslavingsrisico's optreden wanneer consumenten de controle over hun gamegedrag verliezen, indien dit speculatieve financiële producten betreft kan dit leiden tot grote teleurstellingen.

Ten slotte maken automatisering en uitbesteding de interne controle door de financiële ondernemingen zelf en de externe controle door de AFM complexer.

03

Waar streven we naar?

De AFM streeft ernaar dat financiële ondernemingen hun interne risico's beheersen en voldoende grip hebben op de gebruikte technologie. Nieuwe spelers en nieuwe bedieningsconcepten moeten voldoen aan de wettelijke normen voor advisering en de zorgplicht.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM onderzoekt de online beslisomgevingen van verschillende aanbieders van beleggingsproducten, waarbij digitale beïnvloeding een belangrijk element is. Daarnaast doet de AFM onderzoek naar robo-advies bij andere producten, zoals hypotheek, pensioenproducten en arbeidsongeschiktheidsverzekering.
- + De AFM ontwikkelt een aanpak voor crypto's en ICO's en beoordeelt in samenwerking met DNB en buitenlandse toezichthouders welke wetgeving nodig is.
- + De AFM onderzoekt het toenemend gebruik van (klant)data en de risico's voor de solidariteit binnen de verzekeringssector. Dit gebeurt door middel van een verkenning, waarbij duidelijker wordt wat de risico's zijn van ongewenste onverzekerbaarheid van consumenten.
- + Marktpartijen die in het kader van PSD2 nieuwe betaaldiensten willen koppelen aan financiële diensten worden door de AFM gewezen op de financiële regelgeving en vergunningplichten.
- + In 2019 ontwikkelt de AFM normen waaraan de inrichting van de kennis- en ervaringstoets bij impactvolle financiële producten, zoals hypotheek, pensioenen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, moet voldoen.

Speerpunt 3: Aanpak van niet-passende financiële producten

De AFM houdt toezicht op de manier waarop financiële ondernemingen producten ontwikkelen en distribueren. De aandacht van de AFM richt zich in 2019 vooral op beleggingsproducten, schadeverzekeringen, aflossingsvrije hypotheek en leningen in de consumptief kredietmarkt.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

De huidige lage rente maakt beleggen aantrekkelijker voor particulieren. Daarnaast maakt digitalisering van de financiële dienstverlening het voor consumenten gemakkelijker om te beleggen en krijgen zij toegang tot een breder scala aan beleggingsproducten. Niet alle beleggingsproducten zijn echter passend voor consumenten. Naarmate een product complexer is en de kosten minder duidelijk zijn, groeit het risico op verlies en neemt de geschiktheid van het product voor een groot aantal consumenten af.

Consumenten met een aflossingsvrije hypotheek lopen het risico op toekomstige betalings- en financieringsproblemen als zij niet op tijd actie ondernemen. Als klanten niet op tijd in beweging komen, hebben zij mogelijk onvoldoende mogelijkheden om de hypotheek te herfinancieren en lopen zij het risico op een restschuld op het moment dat zij hun woning (moeten) verkopen.

Als consumptieve leningen niet verantwoord worden verstrekt, neemt het risico voor consumenten op schulden toe.

Als verzekeraars, mede als gevolg van druk op de marges, bij het aanpassen van de polisvoorwaarden of het uitkeringsgedrag van schadeverzekeringen het klantbelang niet voldoende meewegen, kan dit een negatieve impact hebben op veel consumenten. Dit kan leiden tot voorzienbare teleurstellingen. Als gevolg hiervan kan het vertrouwen in de verzekeringssector dalen.

Waar streven we naar?

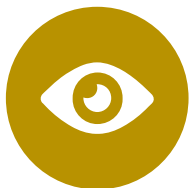
De AFM vindt het belangrijk dat ondernemingen kwalitatief goede financiële producten en diensten ontwikkelen die voldoen aan de behoefte van de klantgroep waarvoor ze zijn bedoeld. Distributeurs moeten ervoor zorgen dat deze financiële producten daadwerkelijk bij de juiste doelgroep terechtkomen.

De AFM streeft ernaar dat hypotheekaanbieders ervoor zorgen dat consumenten, eventueel samen met hun adviseur, op tijd in actie komen als zij een aflossingsvrije hypotheek hebben waarmee ze risico's lopen op betalings- en financieringsproblemen.

03

Verantwoord lenen moet centraler staan in de consumptief kredietmarkt. Dit betekent dat ondernemingen passend krediet verstrekken, waarbij de consument zicht heeft op een schuldenvrije toekomst. Kwetsbare consumenten moeten er daarbij op kunnen vertrouwen dat leningen aansluiten bij hun bestedingsdoel en afloscapaciteit.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM spoort hypotheekaanbieders aan om consumenten met een aflossingsvrije hypotheek actie te laten ondernemen om financiële problemen in de toekomst te voorkomen.
- + De AFM neemt maatregelen indien blijkt dat kredietaanbieders te weinig doen om overkreditering te voorkomen. De AFM onderzoekt daarnaast of leningen qua vorm, looptijd en hoogte passend zijn voor de consument.
- + De AFM onderzoekt in 2019 minimaal twee soorten beleggingsproducten. Als deze schadelijk blijken voor consumenten, kiest de AFM passende interventies. Een productverbod behoort tot de mogelijkheden.
- + De AFM doet onderzoek naar het productontwikkelingsproces bij beleggingsproducten, waar tevens gekeken wordt naar de distributiestrategie.
- + De informatie die aan consumenten wordt verstrekt over Exchange Traded Funds (ETF's) moet correct, duidelijk en niet-misleitend zijn. De AFM doet hier in 2019 onderzoek naar en dwingt bij overtredingen aanpassing van de informatie af.
- + Als blijkt dat bij de aanpassing van polisvoorwaarden bij schadeverzekeringen het klantbelang niet centraal staat, dwingt de AFM aanpassingen af.

Speerpunt 4: Aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector

De financiële sector speelt een belangrijke rol bij de realisatie van internationale duurzaamheidsdoelstellingen. De sector kan duurzame financiering namelijk faciliteren en versnellen. De aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector leidt tot een groeiend aanbod van financiële producten en diensten met een duurzaam karakter. We zien ook dat duurzaamheid een steeds belangrijkere rol speelt bij beslissingen van beleggers. Sommige beleg-

gers laten zich daarbij leiden door de financiële kansen die duurzaamheid met zich meebrengt. Andere beleggers handelen meer vanuit een moreel-ethische overtuiging of sociale verantwoordelijkheid.

Ook in het vermogensbeheer en op de kapitaalmarkten wordt het belang van duurzaamheid steeds nadrukkelijker zichtbaar. Dit zorgt ervoor dat in verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen zogenaamde ESG-factoren (environmental, social en governance) een steeds belangrijkere rol spelen.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

Het thema duurzaamheid speelt een steeds belangrijkere rol op de gebieden van verzekeren, financieren en beleggen. Integratie van duurzaamheidsaspecten in financiële producten en diensten mag niet ten koste gaan van de toepassing van (wettelijke) vereisten voor verantwoorde en zorgvuldige dienstverlening aan financiële consumenten.

De AFM ziet als risico dat consumenten incorrecte, onduidelijke of zelfs misleidende informatie krijgen. Hierdoor zijn zij mogelijk onvoldoende in staat (financiële) risico's in te schatten of duurzame keuzes te maken als zij een product of dienst willen afnemen.

Er is nog onvoldoende inzicht in hoe de zich nog ontwikkelende markt voor duurzame financiële instrumenten en effecten op veranderingen reageert. Ook is in dergelijke situaties niet duidelijk welk effect op prijsvorming en transacties verwacht kan worden. Welke risico's kunnen bijvoorbeeld ontstaan wanneer de uitgevende partij onvoldoende kan aantonen dat het opgehaalde kapitaal daadwerkelijk duurzaam wordt ingezet of dat het green label na verloop van tijd niet vervalt?

Ook op het gebied van verslaggeving leidt een gebrek aan uniforme verslaggevingsvereisten tot het risico op onvolledige en onvergelijkbare informatie. Daardoor zijn beleggers mogelijk onvoldoende in staat om de risico's waaraan een onderneming is blootgesteld voldoende te begrijpen.

03

Waar streven we naar?

Consumenten en beleggers moeten erop kunnen vertrouwen dat financiële producten en diensten met een duurzaam karakter ook daadwerkelijk duurzaam zijn. Zo kunnen zij goed geïnformeerde beslissingen nemen. Duurzaamheid moet op een verantwoorde en zorgvuldige manier geïntegreerd worden in financiële producten en diensten. Geldende (wettelijke) vereisten, bijvoorbeeld bedoeld om consumenten te beschermen tegen overkreditering of niet-passende beleggingsproducten, zijn onverminderd van toepassing op financiële producten en diensten met een duurzaam karakter. Naast financiële informatie moet ook niet-financiële informatie beschikbaar zijn die relevant en van voldoende kwaliteit is. Beleggers kunnen de risico's waaraan een onderneming is blootgesteld dan beter begrijpen.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM doet onderzoek bij een aantal beursgenoteerde ondernemingen naar de toepassing van geïntegreerde verslaggeving.
- + We doen onderzoek naar de informatieverstrekking over duurzame beleggingsproducten en treden handhavend op wanneer de informatie niet correct, onduidelijk of misleidend is.
- + De AFM verkent de snel groeiende markt voor duurzame obligaties en inventariseert de risico's die met de marktontwikkelingen gepaard gaan.

Speerpunt 5: Aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten

Het is belangrijk dat de kapitaalmarkten eerlijk en efficiënt functioneren. Dat betekent onder meer dat de infrastructuur vraag en aanbod op een transparante manier bij elkaar brengt en dat de beleggers kunnen vertrouwen op eerlijke prijsvorming. De AFM richt zich niet alleen op de gevolgen van brexit voor de kapitaalmarkten, maar ook op andere marktrisico's. In 2019 zijn dit vooral de gevolgen voor beleggers van de volgende marktrisico's:

- + beperkte liquiditeit
- + monetaire aanpassingen door de ECB met potentiële sterke verkoopreacties in obligaties

- + internationalisering en fragmentatie van de kapitaalmarkten

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

De rentetarieven zijn nog steeds laag. Beleggers zijn in hun zoektocht naar rendement ook actief op markten waar sprake is van minder liquiditeit. Daardoor worden ze blootgesteld aan liquiditeitsrisico's wanneer zij hun posities willen afbouwen. Vooral als veel partijen dit op hetzelfde moment willen doen. Als de risicoaversie van beleggers toeneemt, kan dit leiden tot prijsaanpassingen in deze markten. Deze prijsaanpassingen kunnen versterkende verkooptransacties in gang zetten. Verschillende gebeurtenissen kunnen hiervoor de aanleiding zijn, zoals het beleid van de ECB, maar ook geopolitieke spanningen of politieke onzekerheden.

Rentebenchmarks, zoals Euribor en Libor, zijn aan hervormingen onderhevig. De transitie naar nieuwe rentebenchmarks kan leiden tot onzekerheid over de waardering van financiële contracten. Een groot deel van de uitstaande derivatencontracten is gebaseerd op deze meest gebruikte rentebenchmarks. Nederlandse pensioenfondsen en asset managers zijn grote spelers in de derivatenmarkten. Deze onzekerheid zal uiteindelijk ook effect hebben op de financieringskosten van producten met variabele rentes, zoals credit cards, spaarrekeningen en hypothecaire leningen.

Daarnaast blijven er doorlopende marktrisico's in de kapitaalmarkten bestaan, zoals een schending van integriteit op de markten. Voorbeelden hiervan zijn marktpartijen die handelen met voorwetenschap of die markten manipuleren. Door technologie, regelgeving en internationalisering worden de kapitaalmarkten meer gefragmenteerd en complexer, waardoor de aanpak van deze doorlopende marktrisico's een uitdaging blijft.

Waar streven we naar?

De AFM streeft ernaar dat de informatievoorziening voor beleggers goed is en dat zij zo min mogelijk onvoorziene risico's lopen. Ons streven is een zorgvuldige transitie naar nieuwe rentebenchmarks.

Prioriteit 1

03

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM zet nieuwe beschikbare toezichtdata in (onder andere als gevolg van MiFID II) om de werking van de kapitaalmarkten nog inzichtelijker te krijgen.
- + De AFM doet onderzoek naar de transitierisico's bij de invoer van nieuwe rentebenchmarks.
- + Een doorlopende taak is het onderzoek naar handel met voorwetenschap of marktmanipulatie en handhaving bij overtredingen.
- + Bij de goedkeuring van prospectussen ziet de AFM erop toe dat die begrijpelijk zijn voor de doelgroep. Reclame-uitingen met een aanbieding waarvoor de prospectusplicht geldt moeten eerlijk zijn over de risico's. Dit wordt getoetst met behulp van gedragswetenschappelijk onderzoek.

Speerpunt 6: Duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles

Een cruciale randvoorwaarde voor een goed functionerend financieel systeem is betrouwbare financiële verslaggeving, inclusief een objectief oordeel van de accountant. Het belang hiervan neemt toe, omdat de financiële sector snel innoveert en internationaler wordt. Accountantsorganisaties moeten deze ontwikkelingen bijhouden om blijvend een rol te kunnen spelen.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

Accountantsorganisaties hebben de afgelopen jaren de nodige stappen gezet, maar de kwaliteit van wettelijke controles is niet significant verbeterd en de cultuuromslag in de sector verloopt te traag.

Waar streven we naar?

De AFM wil de accountantsorganisaties die Organisaties van Openbaar Belang (OOB) mogen controleren, stimuleren om de ingezette verandertrajecten voortvarender te doorlopen. Het doel hiervan is dat de kwaliteit van de wettelijke controles duurzaam verbetert. We streven ernaar om nationaal en internationaal discussie te voeren over de factoren die de kwaliteit van wettelijke controles (positief en negatief) kunnen beïnvloeden.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM onderzoekt de voortgang van de verandertrajecten, kwaliteitswaarborgen en kwaliteit van wettelijke controles bij (een deel van de) OOB-accountantsorganisaties.
- + De AFM voert met de belangrijke stakeholders nationaal en internationaal discussie over de factoren die de kwaliteit van wettelijke controles positief en negatief beïnvloeden.

Speerpunt 7: Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit

Financiële ondernemingen hebben een belangrijke functie om financieel-economische criminaliteit en in het bijzonder witwassen te voorkomen. Zij hebben daarbij onder meer de volgende verantwoordelijkheden:

1. Voorkomen dat criminelen hun uit misdadig verkregen gelden kunnen witwassen via het financieel systeem.
2. Voorkomen dat personen en organisaties waarop (inter)nationale sancties rusten kunnen deelnemen aan het financieel systeem.
3. Voorkomen dat ondernemingen en personen kunnen profiteren van fraude en corruptie.

Gezien deze poortwachtersrol is het belangrijk dat financiële ondernemingen voldoen aan relevante wet- en regelgeving.

De financiële ondernemingen die onder het Wwft- en Sanctiewettoezicht van de AFM vallen zijn:

- + (beheerders van) beleggingsondernemingen
- + (beheerders van) beleggingsinstellingen
- + (beheerders van) icbe's
- + financiële dienstverleners, voor zover zij bemiddelen bij de totstandkoming van levensverzekeringsovereenkomsten

03

Ook accountantsorganisaties hebben een rol bij het signaleren van financieel-economische criminaliteit.

Wat is het probleem en waarom is het belangrijk?

Het vertrouwen in de financiële sector wordt geschaad als financiële ondernemingen of accountantsorganisaties (on)bewust een rol spelen bij financieel-economische criminaliteit.

Digitalisering maakt het voor criminelen makkelijker om fraude in de Nederlandse financiële sector te plegen. Dit stelt hogere eisen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering van financiële ondernemingen.

Waar streven we naar?

Overtredingen zoals witwassen, terrorismefinanciering, fraude, corruptie, en andere financieel-economische criminaliteit worden tegengegaan of gestopt, doordat financiële ondernemingen hun risico's systematisch in kaart hebben gebracht en de juiste beheersmaatregelen treffen. De AFM streeft ernaar dat financiële ondernemingen integriteitsrisico's beheersen en treedt op als nodig.

Belangrijkste activiteiten in 2019:

- + De AFM beoordeelt of beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen en financiële dienstverleners voldoen aan de eisen uit de Wwft en de Sanctiewet. Dit doen we onder andere door het uitvoeren van onderzoeken ter plaatse.
- + De AFM onderzoekt de betrouwbaarheid van (mede) beleidsbepalers en de integere en beheerste bedrijfsvoering bij vergunninghouders op grond van de Wft en de Wta (financiële ondernemingen en accountantsorganisaties). Hierbij kijken we naar de beheersing van integriteitsrisico's, zoals fraude en corruptie. Dit doen we onder andere door onderzoeken ter plaatse. Daarnaast voert de AFM bij een gegronde aanleiding hertoetsingen uit op de betrouwbaarheid van (mede)beleidsbepalers van ondertoezichtstaande ondernemingen.
- + De AFM doet onderzoek naar de meldplicht van ongebruikelijke transacties voor beleggingsondernemingen en -instellingen en naar het gebruik van

- de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) bij vergunninghouders.
- + De AFM geeft handvatten aan de markt over de toepasselijke wet- en regelgeving en de beheersing van integriteitsrisico's door middel van de SIRA.

04

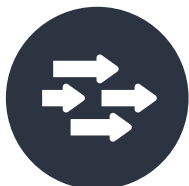

Doorlopende toezichtactiviteiten

04

De AFM besteedt in 2019 een groot deel van haar capaciteit aan doorlopende taken. Hieronder worden verschillende doorlopende toezichtactiviteiten toegelicht. De AFM blijft alert op nieuwe risico's, omdat de actualiteit onze toezichtwerkzaamheden mede bepaalt.

Rentederivaten

Op 19 december 2016 is het herstell kader voor de herbeoordeling van rentederivaten gepubliceerd. Banken doen een herbeoordeling van alle dossiers die binnen de scope van dit kader vallen, om ervoor te zorgen dat mkb-klienten die hiervoor in aanmerking komen een compensatie ontvangen. Externe dossierbeoordelaars controleren of de banken het herstell kader goed toepassen. Zij bewaken de kwaliteit en de uitvoering gedurende het gehele traject. De AFM houdt toezicht op de toepassing van het herstell kader door de banken en op de werkzaamheden van de externe dossierbeoordelaars. De uitvoering van het herstell kader heeft veel vertraging opgelopen. Voor alle getroffen mkb-ondernemingen is het van belang dat de banken alles op alles zetten om het dossier zo snel mogelijk en op zorgvuldige wijze af te ronden.

Pensioen

Naar verwachting zal er op het gebied van pensioenen de komende jaren veel veranderen. Zo wordt onderhandeld over een nieuw pensioenstelsel door de Sociaal Economische Raad (SER). Een nieuw pensioenstelsel heeft uiteraard gevolgen voor de deelnemers aan pensioenregelingen. Het is van belang dat deelnemers goed geïnformeerd worden over het te verwachten pensioen en dat zij goed begeleid worden bij keuzes. Het gaat hier om keuzes over de ingangsdatum van het pensioen, een vaste of variabele uitkering en een hoog- of laagconstructie. In 2019 richt de AFM zich op de correctheid van informatie. Daarnaast doet de AFM onderzoek naar inconsistenties in gecommuniceerde pensioenaanspraken. Daardoor krijgen we beter zicht op de mate waarin deelnemers kunnen vertrouwen op de aan hen verzonden informatie.

Handhaving

Toezicht is meer dan handhaven met formele maatregelen zoals boetes. Beïnvloeding is soms effectiever én efficiënter bij het oplossen van hardnek-

kige problemen. Handhaving blijft echter de hoeksteen van ons toezicht. In 2018 zijn we gestart met een pilot waarin we expertise op het terrein van handhaving gecentraliseerd hebben bij de Handhavingseenheid. De Handhavingseenheid zal toezichtafdelingen ondersteunen in onderzoek naar wets-overtredingen en de handhaving hierop. Hiermee wordt beoogd de slagvaardigheid en kwaliteit te vergroten. In 2019 evalueren we deze pilot.

Vergunningverlening

Ook in 2019 zullen weer de nodige vergunningaanvragen worden behandeld. Door brexit zal er een toename zijn van de vergunningaanvragen. Deze aanvragen handelt de AFM zo veel mogelijk binnen de wettelijke termijn af. We bevorderen hiermee de snelle en zorgvuldige toetreding van marktpartijen en personen.

Toetsingen

De AFM voert regulier toetsingen uit van bestuurders en beleidsbepalers bij financiële ondernemingen. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Ottow is het proces van personen toetsingen verder versterkt. De AFM evalueert in 2019 de pilot waarbij externe deskundigen worden ingezet bij het toetsingsproces. Ook gaan we verder met de toetsingen van bestuurders en commissarissen van accountantsorganisaties.

Financiële verslaggeving

De AFM beoordeelt de financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen. Als deze verslaggeving materieel afwijkt, treden we handhavend op. In 2019 richt de AFM zich ook op de toepassing van geïntegreerde verslaggeving door beursgenoteerde ondernemingen.

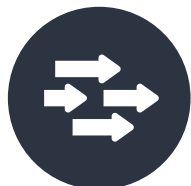
Toezicht op informatieverstrekking

Consumenten hebben heldere informatie nodig om een beslissing te kunnen nemen die het beste aansluit op hun situatie. De AFM heeft als taak ervoor te zorgen dat reclame-uitingen, prospectussen en informatie over producten en diensten voor (potentiële) klanten correct, duidelijk en niet misleidend zijn. Misstanden worden met gepaste middelen aangepakt. De AFM besteedt in

04

2019 meer aandacht aan nieuwe digitale kanalen en communicatie. De AFM zal in 2019 toezicht houden op de naleving van nieuwe wetgeving voor informatieverstrekking zoals PRIIPs, MiFID II, IDD, PAD en PD3.

Accounttoezicht

Om goed te kunnen functioneren als toezichthouder is het van belang om inzicht en overzicht te hebben van de relevante ontwikkelingen bij de grote financiële instellingen. Met deze aanpak borgen we dat de AFM een integraal beeld heeft van de instelling, de 'rode draad' uit alle toezichtsactiviteiten haalt en hieraan een risicokwalificatie kan geven. De afdeling Accounttoezicht heeft een regiefunctie en heeft een overkoepelende toezichtstrategie per instelling waarbij een groot deel van de projecten worden uitgevoerd door andere afdelingen binnen de AFM.

Toezicht Caribisch Nederland (BES)

De belangrijkste problematiek op de BES concentreert zich rond kredietverlening. In de toekomst komen daar andere onderwerpen bij, zoals online beleggen en hypotheek. Ons doel is het beschermen van de consumenten in Caribisch Nederland en het bewerkstelligen van een eerlijke en transparante financiële markt.

05

Prioriteit 2

Het versterken en vernieuwen van toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken

Prioriteit 2

05

Om een aantoonbaar grensverleggende toezichthouder te kunnen zijn in 2022 moet het toezicht versterkt én vernieuwd worden. In onze Meerjarenagenda 2016-2018 hebben we vastgelegd hoe wij de technologische en methodologische vernieuwing vorm willen geven. De ingezette koers zetten wij in 2019 door. Het komende jaar ondernemen we nieuwe activiteiten ten aanzien van de aandachtsgebieden datagedreven toezicht, operationele en IT-risico's, consumentengedrag en gedrag en cultuur.

Datagedreven toezicht

Digitalisering en technologische veranderingen bieden mogelijkheden om het toezicht anders in te richten. Doordat er meer of juist nieuwe data beschikbaar komt, kunnen we trends en ontwikkelingen eerder waarnemen en de markt doorlichten op nieuwe risico's. Hierdoor kunnen we direct anticiperen als dat nodig is. Dat maakt ons toezicht meer datagedreven en daarmee effectiever en efficiënter. De implementatie en besteding van datagedreven toezicht vraagt ook in 2019 aandacht. We richten een analyseomgeving in die waarborgt dat de kwaliteit van de data die de AFM verkrijgt betrouwbaar is.

De inzet van forensisch verantwoord digitaal onderzoek wordt belangrijker voor de AFM nu de beschikbare data bij ondertoezichtstaande ondernemingen snel in omvang toeneemt. De AFM werkt in haar onderzoek met Open Source Intelligence. Openbaar beschikbare bronnen worden op een effectieve manier aan elkaar gekoppeld. We maken in toenemende mate gebruik van expertise op het gebied van forensisch verantwoorde E-Discovery. Dit betekent dat digitale gegevens effectief worden veiliggesteld en vervolgens op een (juridisch) verantwoorde wijze worden verwerkt. Hierdoor kunnen onderzoeken versneld worden uitgevoerd. In 2019 ontwikkelt de AFM zich verder op dit gebied.

Toezicht op operationele en IT-risico's

De snelheid van technologische veranderingen in de financiële sector is hoog. Voorkomen moet worden dat deze ontwikkelingen ongewenste gevolgen hebben voor de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de dienstverlening aan consumenten. De AFM stelt daarom eisen aan de interne beheersing van

ondernemingen, aan onder meer de ontwikkeling, het aanbod en het beheer van (digitale) financiële producten en diensten. In 2019 gaan we onderzoeken uitvoeren naar de risicobeheersing bij financiële ondernemingen. Daarnaast gaat de AFM principes publiceren over de vereisten aan informatiebeveiliging van financiële ondernemingen.

Consumentengedrag

Meer kennis en begrip van het gedrag van consumenten helpen ons met het in kaart brengen van risico's en het bepalen van effectieve interventies. Samen met een of meerdere aanbieders van consumptief krediet gaan we in 2019 onderzoeken welke alternatieve interventies effectief zijn. Uit eigen onderzoek weten we namelijk dat de kredietwaarschuwing 'Let op! Geld lenen kost geld' niet het beoogde effect heeft opgeleverd.

Gedrag en cultuur

De cultuur binnen een organisatie heeft een sterke invloed op het gedrag van haar medewerkers en op haar dienstverlening. De AFM wil daarom bijdragen aan een gezonde organisatiecultuur bij financiële ondernemingen, waarin het klantbelang centraal staat. Dit doen we door een gezonde organisatiecultuur concreet en meetbaar te maken. Een tweede stap is te kijken welke interventies nodig zijn om tot een gezonde cultuur te komen. De AFM gaat in 2019 onderzoek uitvoeren naar de invloed van beloning en waardering op de cultuur van de organisatie en het gedrag van medewerkers bij grotere financiële organisaties.

06

Prioriteit 3

Het vergroten van de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie van de AFM

Prioriteit 3

06

Om de ambities van de AFM waar te kunnen maken hebben we in de Meerjarenagenda 2016-2018 vastgesteld hoe we de professionalisering van onze organisatie verder vorm gaan geven. Daarbij hebben wij ons voornamelijk gericht op versterking van de besturing, risicomanagement, procesbeheersing en kostenbeheersing.

Zo hebben wij onze inkooporganisatie geprofessionaliseerd, om doelmatiger en rechtmatig te kunnen inkopen. We hebben stappen gezet om ons risicomanagement te centraliseren, met de aanstelling van een vaste risk officer. Ook hebben we de Algemene Verordening Gegevensbescherming geïmplementeerd. We hebben een self-assessment uitgevoerd op onze informatiebeveiliging en verbeteringen doorgevoerd. De vergroting van vaardigheden van medewerkers en het aantrekken van talent heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen.

Deze aspecten van de bedrijfsvoering blijven onveranderd belangrijk. We zetten dan ook in 2019 onze activiteiten op die terreinen door. Daarnaast komen er in 2019 nieuwe activiteiten bij die de effectiviteit, efficiëntie en wendbaarheid van de organisatie verder vergroten.

Human Resources

In 2019 gaat brexit een grote impact hebben op de werkzaamheden én het personeelsbeleid van de AFM. De komende jaren willen we uitgroeien tot een datagedreven gedragstoezichthouder. Dit zijn ontwikkelingen die ons HR beleid de komende tijd vormgeven. Dit betekent concreet dat we anders moeten leren denken, kijken, luisteren en bewegen. We moeten de geavanceerde contentmanagementsystemen van financiële aanbieders leren doorgronden en menselijk gedrag begrijpen. Toezicht houden met de beste data-analisten, ICT-specialisten, gedragspsychologen en neuromarketeers naast excellente juristen en economen.

In 2019 blijft de focus liggen op het aantrekken van nieuwe talenten in een krappe arbeidsmarkt. Het recent opgestarte data science traineeship is een voorbeeld waarop we dit doen. Dit programma is opgezet in samenwerking

met de toezichthouders ACM en NZa. Door brexit zullen wij moeten investeren in de juiste kennis bij personeel en het aantrekken van nieuw personeel.

Onverminderd is ook de aandacht voor het versterken van onze eigen medewerkers en leidinggevenden. Dit doen we door gericht opleidingen aan te bieden vanuit de Toezichtacademie, bijvoorbeeld op het terrein van datagedreven toezicht.

In 2018 is bij de laatste afdelingen de AFM Werkwijze ingevoerd, gericht op 1) kortcyclisch sturen, 2) continu processen verbeteren en 3) een cultuur gericht op het bereiken van een gemeenschappelijk doel, open communicatie, feedback geven en ontvangen, samenwerken en leren (van elkaar). In 2019 zorgen wij voor borging en doorontwikkeling van deze werkwijze. Daarnaast gebruiken wij feedback uit de organisatie om te investeren in verbetering van de AFM.

ICT

De AFM heeft de ambitie een grensverleggende en datagedreven toezichthouder te worden. Het is van belang dat de ICT deze ambitie voldoende kan ondersteunen. De AFM is te klein om alle expertise in huis te hebben. Daarom is in 2018 een nieuwe ICT-strategie geformuleerd, waarbij de insteek is om in 2019 onderdelen van de ICT uit te besteden. Ook wordt gewerkt aan de opbouw van een regie-organisatie, waarbij duidelijk is welke ICT-processen prioriteit hebben. Met een business information plan als basis hebben we nu een duidelijke beeld van de aanvragen die er vanuit de organisatie liggen en waar de prioriteiten gelegd zouden moeten worden.

Door brexit zal de AFM moeten investeren in IT, om de hoeveelheid transactiedata te kunnen verwerken.

Operationele risico's

De AFM signaleert een aantal (mogelijke) risico's dat zich kan voordoen in de eigen bedrijfsvoering. Deze risico's dienen uiteraard zo klein mogelijk te worden gehouden en niet ten koste te gaan van de effectiviteit van toezicht. Bij

06

het aanscherpen van onze risicodefinitie zijn die risico's die zich kunnen voordoen in de bedrijfsvoering hernoemd als operationele risico's. Het organisatie-risico "Onvoldoende draagvlak" is hierdoor los komen te staan van de resterende operationele risico's en wordt beschouwd als een risico van de organisatie, (strategisch risico). Voor het bewaken van de operationele risico's heeft de AFM een nieuwe functionaris aangetrokken die de rol van risk officer vervult.

Het gaat om de volgende risico's:

- + *Vertraging in de ontwikkeling naar een datagedreven toezichthouder.* Om de transformatie naar een datagedreven toezichthouder mogelijk te maken, is het noodzakelijk om te blijven investeren in hoogstaande technologieën en expertise.
- + *Onvoldoende verandervermogen en executiekracht.* Om onze toezicht-taken goed te kunnen uitoefenen en het veranderend speelveld te doorgronden, zijn kwalitatief hoogwaardige werknemers nodig en moet de AFM zich als een aantrekkelijke werkgever presenteren voor potentiële nieuwe medewerkers.
- + *Achterblijvende beheersing en vernieuwing processen.* Procesbeheersing en procesvernieuwing zijn cruciaal om wendbaar en daadkrachtig te blijven.
- + *Vernieuwing in de ICT-infrastructuur blijft achter.* Kwaliteit en functionaliteit van ICT-systemen dienen voldoende ondersteuning te bieden bij de vernieuwing van het toezicht.

Beheersmaatregelen

De risk officer brengt momenteel de belangrijkste operationele risico's in kaart. In dit proces komen ook de reeds bestaande beheersmaatregelen aan bod. Deze beheersmaatregelen worden, daar waar nodig, verder uitgewerkt en voorzien van een adequaat monitoring proces. De daaruit voortvloeiende Key Risk Indicators (KRI's) zijn een essentieel onderdeel van het hele toezicht op operationele risico's.

06

<i>Operationele risico's</i>	<i>Beheersmaatregelen</i>
Vertraging in de ontwikkeling naar een datagedreven toezichthouder	<p>Aanscherping van onze datastrategie. Governance, de kwaliteit van data en ontsluitbaarheid staan hierbij centraal. De focus ligt onder meer op het realiseren van een goed platform om data op te slaan. In 2019 operationaliseren we dit verder.</p> <p>Systematisch vastleggen van de taken en de verantwoordelijkheden met betrekking tot dataverwerking.</p> <p>Het sturen op een hoge kwaliteit van data.</p>
Onvoldoende verandervermogen en executiekracht	<p>Doorgaan met investeren in opleidingsprogramma's, een prettige werkomgeving en zinvol, uitdagend werk om ons te (blijven) positioneren als aantrekkelijke werkgever voor huidige en potentiële medewerkers.</p>
Achterblijvende beheersing en vernieuwing van processen	<p>De AFM voldoet aan de AVG en heeft de organisatie dusdanig aangepast dat ze hieraan blijvend zal voldoen. Het inkoopproces is herzien en de organisatie en governance hierop aangepast. In 2019 ligt de focus op verdere bestendiging van deze processen in de organisatie.</p> <p>De AFM besteedt hernieuwd aandacht aan de Administratie, Organisatie & Interne Controle (AOIC). Bedrijfsprocessen worden opnieuw geanalyseerd en als het nodig is vernieuwd. Een nieuwe afdeling, die in kwartaal 4 van 2018 is opgericht, zal zich in 2019 bezighouden met het in kaart brengen van de processen en de daarbijhorende risico's en beheersmaatregelen.</p>
Vernieuwing in de ICT-infrastructuur blijft achter	<p>Inzetten van een mix van goed personeel, versterking expertise, implementatie Masterplan Informatievoorziening en procesverbeteringen. Waar in 2018 de nadruk lag op het maken van stappen op het gebied van implementatie, zal 2019 zich richten op borging en bestendiging.</p>

07

Financiën

07

De AFM heeft een breed takenpakket. We moeten scherpe keuzes maken die passen binnen ons budget. Dit betekent dat wij risicogebaseerd toezicht houden. Door middel van de zeven speerpunten binnen prioriteit 1 geven wij aan waar wij de grootste risico's zien en die wij in ons toezicht in 2019 willen aanpakken. Daarnaast investeren wij binnen prioriteit 2 in datagedreven toezicht. Om ons toezicht te kunnen versterken en vernieuwen, zodat ons toezicht beter en efficiënter wordt. Ten slotte investeren wij door prioriteit 3 in een efficiënte en wendbare organisatie, waarmee wij de ambities van de AFM kunnen waarmaken.

In de begroting 2019 zijn de benodigde investeringswensen gecombineerd met de door het ministerie van Financiën vastgestelde taakstelling (die oploopt tot 7% in 2020). Gedurende 2018 zijn maatregelen genomen om de AFM binnen het afgesproken kostenkader te laten blijven, mede naar aanleiding van de begrotingsoverschrijding in 2017. Deze maatregelen gelden ook voor 2019. Door efficiëntere processen en de doorgevoerde IT-strategie vergroten we enerzijds de kwaliteit van ons toezicht en verlagen we anderzijds de kosten.

In dit hoofdstuk geven we inzicht in het kostenkader, de kerncijfers, de bezetting, de lasten per soort en de investeringsbegroting. Tot slot volgt een beschrijving van de wijze waarop de financiering van de AFM plaatsvindt.

Gedurende 2018 vragen de voorbereidingen op brexit al toezichtcapaciteit. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare capaciteit voor de overige toezichtactiviteiten. De vereiste opschaling van toezichtcapaciteit in 2019 als gevolg van brexit zal naar verwachting significant zijn. Ook verwacht de AFM additionele IT investeringen te moeten doen. De AFM ontwikkelt verschillende scenario's om beter zicht te krijgen op de impact van brexit op het toezicht. De onzekerheid over brexit leidt er toe dat de gevolgen hiervan niet volledig meegenomen kunnen worden in deze agenda.

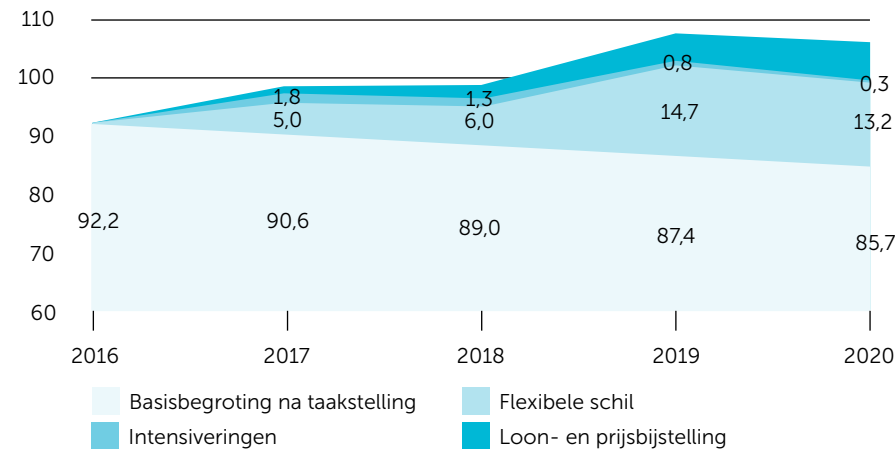
De benodigde middelen voor de voorbereiding op brexit leiden tot een verhoging van de kosten met €7,7 miljoen in 2019 en €5,2 miljoen in 2020. Hiervoor is door de minister van Financiën een aanvullend bedrag specifiek geormerkt voor brexit toegevoegd aan het kostenkader als onderdeel van de

flexibele schil. De uiteindelijke brexitdeal en reactie van marktpartijen kunnen ertoe leiden dat deze initiële verruiming van het kostenkader onvoldoende is. De AFM en het ministerie van Financiën zullen ieder kwartaal de ontwikkelingen rondom brexit en de voorbereidingen op brexit van de AFM daarop bespreken. Herijking leidt, indien nodig en na instemming van de minister van Financiën, tijdig tot aanvullende verruiming van het kostenkader in 2019.

De heffingstarieven worden door de minister van Financiën aangepast om de verschuiving in de markt te reflecteren en kosten van brexit eerlijk te verdelen. De marktbijdrage voor deze kosten zal volgens deze nog vast te stellen tarifiering worden opgenomen in de heffingen van de relevante ondertoezichtstaande ondernemingen (Otso's).

Per saldo leidt dit tot begrote lasten 2019 die hoger zijn dan de begrote lasten 2018 (+9%) en gelijk zijn aan het kostenkader 2019. De stijging van het kostenkader is het gevolg van nieuwe taken, brexit en een jaarlijkse loon- en prijsbijstelling. Vanwege de onzekerheden omtrent brexit is geen inschatting gemaakt voor de jaren na 2020. De doorkijk 2021 is derhalve zonder begrote fte's en kosten voor brexit.

Kostenkader

Figuur 2: Ontwikkeling kostenkader 2017 - 2020

De bekostiging van de AFM is geregeld in de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft). Op grond van deze wet keuren de ministers van Financiën, en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid jaarlijks de toezichtbegroting van de AFM goed. De minister van Financiën heeft voor de periode 2017-2020 een

kostenkader vastgesteld (Tabel 7.1). Om de middelen voor de voorbereidingen op brexit op te kunnen vangen is in 2019 een aanvullend bedrag van €7,7 mln. aan het kostenkader toegevoegd als onderdeel van de flexibele schil (2020: €5,2 mln.).

<i>Extern kostenkader</i>	2016	2017	2018	2019	2020
Uitgangspunt = begroting 2016	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2
Taakstelling (-1,75% per jaar)		1,6-	3,2-	4,8-	6,5-
Flexibele schil (inculsief taakuitbreiding)		5,0	6,0	14,7	13,2
<i>Bekende uitbreiding van takenpakket</i>		4,0	4,0	4,0	4,0
<i>Ruimte voor onvoorziene taken</i>			2,0	3,0	4,0
<i>Budgettaire ruimte 2016 met overloop naar 2017</i>		1,0			
<i>Brexit</i>				7,7	5,2
Intensiveringen (o.a. organisatie-ontwikkeling)		1,8	1,3	0,8	0,3
Loon-en prijsbijstelling*		1,1	2,4	4,8	6,8
Meerjarenkader inclusief loon-en prijsbijstelling	-	98,4	98,6	107,6	106,0

*Indexatie 2020 betreft een aanname (2,2%)

Tabel 7.1 Kostenkader (EUR mln)

Het bedrag voor de loon- en prijsbijstelling van het kader is voor 2019 bekend (conform de afspraak voor het kostenkader). Het kaderbedrag voor 2019 komt daarmee uit op €107,6 miljoen.

07

Flexibele schil

De flexibele schil in het kostenkader loopt op van €5,0 miljoen in 2017 naar €13,2 miljoen in 2020. In 2019 bestaat de flexibele schil uit twee componenten; nieuwe taken (€7,0 miljoen) en brexit (€7,7 miljoen).

De flexibele schil voor nieuwe taken in het kostenkader loopt op van €4,0 miljoen in 2017 naar €8,0 miljoen in 2020 ('bekende uitbreiding van takenpakket' en 'ruimte voor onvoorziene taken'). De flexibele schil voor nieuwe taken 2019 bedraagt €7,0 miljoen en wordt aangewend voor de inrichting en structurele uitvoering van nieuwe toezichttaken die sinds 2017 aan de AFM zijn toevertrouwd. Dit zijn onder meer activiteiten als gevolg van MiFID II (Market in Financial Instruments Directive II), PRIIPs (Packaged Retail and Investment based Insurance Products), de Wet verbeterde premieregeling, meldingsplicht vrijgestelden prospectusplicht, de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en geschiktheidstoetsingen voor de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta).

Vanaf 2019 wordt de flexibele schil voor nieuwe taken daarnaast ingezet op de volgende nieuwe taken: de voorbereiding van de vergunningplicht voor beleggingsobjecten en -obligaties, de benchmarkverordening (BMR), de Securities Financing Transaction Regulation (SFTR), de Securitatie Verordening, de Wet implementatie Prospectusverordening, de Verordening inzake geldmarktfondsen (MMFR) en de aanpassing van de Sanctiewet 1977 (ICBE's onder toezicht).

Daarnaast is in de flexibele schil 2019 een bedrag opgenomen van €7,7 mln. voor de benodigde toezichtcapaciteit en IT-investeringen ten gevolge van brexit.

Begroting

De begrote totale lasten voor 2019 zijn gelijk aan het kostenkader 2019 en 9% hoger dan de begrote lasten 2018 (Tabel 7.2).

<i>Kerncijfers</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Totale lasten	98,6	107,6	9%	106,0	103,0	102,2
Gemiddeld aantal fte's (incl. inhuur)	662	714	8%	698	652	642

Tabel 7.2 Kerncijfers (EUR mln)

Inzet fte's

Het gemiddeld aantal fte's stijgt in 2019 tijdelijk naar 714 fte om vervolgens te dalen naar 698 fte in 2020.

In [Tabel 7.3](#) wordt een onderverdeling van de fte's weergegeven.

<i>Gemiddeld aantal fte's (incl. inhuur)</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Toezicht Kapitaalmarkten	67	77	14%	75	75	67
Toezicht Accountantsorganisaties en Verslaggeving	51	48	-6%	49	49	48
Toezicht Asset Management	38	40	6%	41	41	32
Toezicht Marktintegriteit en Handhaving	42	44	4%	44	44	42
Toezicht Verzekeren en Pensioenen	39	39	-1%	39	39	40
Toezicht Lenen, Sparen en Retailbeleggen	41	40	-1%	41	41	43
Toezicht Service Centrum	33	32	-5%	33	33	33
Accounttoezicht	21	22	4%	19	19	20
Expertisecentrum	65	69	7%	79	79	60
Programma Innovatie & Fintech	5	4	-19%	4	4	5
Subtotaal	403	415	3%	424	424	389
Directe toezichtondersteuning	111	104	-6%	97	97	113
Overige afdelingen	148	159	7%	147	131	140
Brexit	0	36		30	p.m.	0
Totaal	662	714	8%	698	652	642

Tabel 7.3 Gemiddeld aantal fte's (incl. inhuur)

Alle afdelingen van de AFM hebben een efficiëntietaakstelling gekregen voor 2019. Bij ongewijzigd beleid dalen daarom de lasten per afdeling.

De toename van fte's voor het toezicht op Kapitaalmarkten en Asset Management is onder meer het gevolg van nieuwe wettelijke taken. Deze stijging hangt ook samen met speerpunt 5; de aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten. De toename van fte's voor het toezicht op Marktintegriteit is het gevolg van de nieuwe Handhavingseenheid en strookt met speerpunt 7; het tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit. Ook stijgt het aantal fte's bij het Expertisecentrum ten behoeve van de verdere doorontwikkeling van datagedreven toezicht.

De stijging van het aantal fte's in 2019 onder 'Overige afdelingen' wordt vooral veroorzaakt door externe inhuur voor de implementatie van de IT-strategie (eenmalig) en flexibele inhuur van verandercapaciteit voor IT-projecten. De implementatie van de IT-strategie leidt vanaf 2021 tot een lager aantal fte's als gevolg van outsourcing van een groot deel van de ICT-werkzaamheden.

Ten gevolge van de voorbereidingen op brexit zal het aantal fte's naar verwachting stijgen met 36 fte in 2019 (30 fte voor het toezicht en 6 fte voor de IT-build) en 30 fte in 2020. Deze stijging hangt samen met speerpunt 1; het toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit. Vanwege de onzekerheden omtrent brexit is geen inschatting gemaakt voor de jaren na 2020.

De overige speerpunten voor 2019, zoals het voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data, zijn grotendeels een continuering van de aanpak van de top 10-risico's in 2018 en vereisen geen directe toename van fte's.

In 2019 zal de AFM een strategische herijking van haar organisatie uitvoeren. Ook zal meer duidelijkheid ontstaan over brexit en de gevolgen hiervan op het toezicht van de AFM. Hierdoor zal de doorkijk naar de jaren 2020 en 2021 zoals weergegeven in [Tabel 7.4](#) veranderen.

Lasten per soort

In [Tabel 7.4](#) wordt de verdeling van de lasten per soort weergegeven.

<i>Lasten per soort</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
<i>Salarislasten</i>	54,0	54,5	1%	55,0	53,5	48,3
<i>Sociale lasten</i>	6,9	7,3	6%	7,3	7,1	5,9
<i>Pensioenlasten</i>	10,6	11,5	8%	11,6	11,3	10,3
<i>Inhuur</i>	3,2	8,3	156%	6,5	4,1	7,9
<i>Overige personeelslasten</i>	4,2	3,9	-7%	4,0	4,0	4,1
Personeelslasten	78,9	85,4	8%	84,4	80,1	76,4

Zie de volgende pagina voor het vervolg van tabel 7.4

Vervolg tabel 7.4

Lasten per soort	Begroting 2018	Begroting 2019	Afw. tov B2018	Doorkijk 2020	Doorkijk 2021	Realisatie 2017
Huisvestingslasten	4,3	4,5	5%	4,6	4,7	4,8
Advieslasten	3,8	5,0	33%	4,0	4,3	7,6
Incidentele lasten overstap pensioenuitvoerder	0,0	0,0		0,0	0,0	2,1
Informatiseringslasten	6,6	7,6	16%	7,2	7,7	6,1
Algemene lasten *	3,5	3,8	7%	4,6	5,2	3,3
Afschrijvingen	1,5	1,2	-20%	1,2	1,0	1,9
Financiële baten en lasten	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
Totale lasten	98,6	107,6	9%	106,0	103,0	102,2
*Waarvan contributie ESMA	0,7	0,7		0,7	0,7	0,6

Tabel 7.4 Lasten per soort (EUR mln)

De totale lasten stijgen met €8,0 miljoen naar €107,6 miljoen.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door €7,7 miljoen hogere lasten als gevolg van brexit. Deze lasten zijn verdeeld over de personeelslasten (€5,5 miljoen waarvan naar verwachting een substantieel deel zal worden ingevuld door externe inhuur), de advieslasten (€1,0 miljoen) en de informatiseringslasten (€1,2 miljoen). De verhoogde tijdsdruk op het opschalen, in combinatie met de schaarste van talent zal mogelijk tot gevolg hebben dat meer capaciteit extern moet worden ingehuurd dan nu begroot.

Hiernaast zijn er binnen de personeelslasten een aantal andere bewegingen:

- + de stijging van de salarislasten wordt gedempt doordat de gemiddelde salarislasten per fte lager zijn.
- + de stijging van de pensioenlasten wordt mede veroorzaakt door hogere lasten voor indexatie (toeslagverlening, €0,6 miljoen)
- + De stijging van de lasten voor externe inhuur wordt mede veroorzaakt door inhuur voor de implementatie van de IT-strategie en flexibele inhuur voor verander- en verbeterprojecten op het gebied van IT (€1,6 miljoen)

Investeringsbegroting

<i>Investeringen</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Verbouwingen	0,2	0,5	137%	0,2	0,2	-
Inventaris	0,6	0,6	-10%	0,4	0,4	0,8
Computerapparatuur & standaardsoftware	1,1	0,4	-66%	-	-	0,6
Maatwerksoftware	-	-		-	-	-
Totale investeringen	1,9	1,5	-23%	0,6	0,6	1,4

Tabel 7.5 Investeringen (EUR mln)

De totale investeringsbegroting voor het jaar 2019 bedraagt €1,5 miljoen. Dat is €0,4 miljoen lager dan de investeringsbegroting 2018 (€1,9 miljoen; Tabel 7.5). De afname wordt grotendeels veroorzaakt door lagere investeringen in computerapparatuur en de verdere invoering van de IT-strategie. De AFM neemt meer infrastructuur af via servicepartners en via de cloud.

De standaard afschrijvingstermijn voor verbouwingen is gelijk aan de resterende looptijd van het huurcontract. Voor de inventaris is de afschrijvingstermijn vijf jaar en voor computerapparatuur en software drie jaar.

Van begroting naar heffingen

De financiering van de totale lasten van de AFM vindt plaats op grond van de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft) en het Besluit bekostiging financieel toezicht (Bbft). Op grond van de Wbft moeten de lasten voor het toezicht op de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) uit hoofde van de Wet financiële markten BES (Wfm BES) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) apart inzichtelijk gemaakt worden. Als gevolg hiervan wordt een onderscheid gemaakt tussen de lasten uit hoofde van de Wbft en uit hoofde van het toezicht op de BES-eilanden (Tabel 7.6).

07

Van begroting naar heffingen

De financiering van de totale lasten van de AFM vindt plaats op grond van de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft) en het Besluit bekostiging financieel toezicht (Bbft). Op grond van de Wbft moeten de lasten voor het toezicht op de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) uit hoofde van de Wet financiële markten BES (Wfm BES) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) apart inzichtelijk gemaakt worden. Als gevolg hiervan wordt een onderscheid gemaakt tussen de lasten uit hoofde van de Wbft en uit hoofde van het toezicht op de BES-eilanden (Tabel 7.6).

<i>Totale lasten</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Lasten Wbft	98,2	107,2	9%	105,6	102,5	101,9
Lasten BES	0,4	0,4	5%	0,4	0,4	0,3
Totale lasten	98,6	107,6	9%	106,0	103,0	102,2

Tabel 7.6 Totale lasten (EUR mln)

07

Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft)

De begrote lasten uit hoofde van de Wbft bedragen voor 2019 EUR €107,6 miljoen (Tabel 7.7). De marktbijdrage voor de lasten volgend uit de voor-

bereidingen op brexit zullen volgens een nog door de minister van Financiën vast te stellen tarifiering worden opgenomen in de heffingen van de relevante Otso's. Deze zijn nu nog niet inbegrepen in de te heffen bedragen (Tabel 7.8).

<i>Exploitatiewerskil Wbft</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Te verrekenen met de marktpartijen uit voorgaande jaren	n.b.	n.b.		n.b.	n.b.	5,3
Lasten Wbft	98,2	107,2	9%	105,6	102,5	101,9
<i>Marktbijsdrage doorlopend toezicht</i>	89,9	90,7	1%	92,4	94,5	84,9
<i>Marktbijsdrage eenmalige verrichtingen</i>	8,3	8,8	6%	8,0	8,0	6,5
<i>Marktbijsdrage Brexit</i>	-	7,7		5,2	p.m.	-
<i>Overige opbrengsten</i>	-	-		-	-	3,0
<i>Boetes en dwangsommen te verrekenen met marktpartijen</i>	-	-		-	-	2,5
<i>Boetes en dwangsommen toekomstend aan de overheid</i>	-	-		-	-	1,6
Opbrengsten	98,2	107,2	9%	105,6	102,5	98,6
Exploitatiesaldo lopend jaar	0,0	0,0		0,0	0,0	-3,3
Te verrekenen in volgend jaar	0,0	0,0		0,0	0,0	2,0
<i>Waarvan te verrekenen in volgend jaar met de markt</i>	0,0	0,0		0,0	0,0	0,4
<i>Waarvan aan de overheid af te dragen</i>	0,0	0,0		0,0	0,0	1,6

Tabel 7.7 Exploitatiewerskil Wbft (EUR mln)

07

Met ingang van 2015 is de overheidsbijdrage vervallen en worden de lasten van de AFM uit hoofde van de Wbft volledig door de markt betaald. De AFM brengt deze lasten op twee manieren bij de markt in rekening: via een tarief per verrichting en via jaarlijkse heffingen voor de doorlopende toezichtlasten.

Marktbijdrage doorlopend toezicht

De marktbijdrage doorlopend toezicht bestaat uit de begrote lasten Wbft minus de begrote lasten eenmalige verrichtingen. Aangezien het uitgangspunt voor de tarieven eenmalige verrichtingen kostendekkendheid is, zijn de begrote lasten en de begrote opbrengsten voor eenmalige verrichting aan elkaar gelijk gesteld. De lasten die via een jaarlijkse heffing in rekening worden gebracht bij marktpartijen stijgen met €0,8 miljoen naar €90,7 miljoen. Dit is het saldo van een stijging van de lasten Wbft (+€1,3 miljoen) en een hogere bijdrage eenmalige verrichtingen (-€0,5 miljoen). Dit is exclusief de te verrekenen bedragen uit voorgaande jaren. Hierbij zijn de lasten ten gevolge van de voorbereidingen op brexit buiten beschouwing gelaten.

Het te heffen bedrag wordt via vaste percentages aan 16 categorieën van ondertoezichtstaande ondernemingen toegerekend. Deze percentages staan in principe voor een periode van vijf jaar vast. Per 1 januari 2019 zijn nieuwe percentages van toepassing. Deze zijn opgenomen in bijlage 1A van de Bbft. De te heffen bedragen exclusief te verrekenen bedragen uit voorgaande jaren per categorie onderneming vormen de basis voor de tarieven doorlopend toezicht 2019 ([Tabel 7.8](#)).

07

<i>Marktbijdrage doorlopend toezicht (exclusief brexit)</i>	<i>% 2019</i>	<i>Aantal Otso's (juni 2018)</i>	<i>Te heffen 2018</i>	<i>Te heffen 2019</i>	<i>Afwijking t.o.v. B2018</i>
Aanbieders van krediet	4,8%	104	2,0	4,4	120%
Accountantsorganisaties	12,8%	299	9,3	11,6	25%
Adviseurs en bemiddelaars	14,4%	7.097	19,1	13,1	-31%
Afwikkelondernemingen, betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen	0,1%	40	0,1	0,1	1%
Banken en clearinginstellingen	20,0%	38	16,5	18,1	10%
Beheerders van beleggingsinstellingen en icbe's alsmede aanbieders van beleggingsobjecten alsmede beleggingsondernemingen niet voor eigen rekening (excl. exploitanten van een MTF)	16,5%	321	13,2	15,0	13%
Beleggingsondernemingen voor eigen rekening	0,9%	29	0,4	0,8	127%
Centrale effectenbewaarinstellingen	0,4%	0	0,2	0,4	102%
Centrale tegenpartijen	0,3%	2	0,2	0,3	51%
Effectenuitgevende instellingen: markt	7,6%	368	7,1	6,9	-3%
Effectenuitgevende instellingen: verslaggeving	4,6%	232	6,5	4,2	-36%
Financiële infrastructuur: marktexploitanten, exploitanten van een MTF of een georganiseerde handelsfaciliteit, datarapporterings-dienstverleners en beheerders van bechmarks	3,9%	6	2,1	3,5	71%
Pensioenfondsen en premie pensioeninstellingen	3,6%	288	3,1	3,3	4%
Verzekeraars: leven-en pensioen	7,4%	30	7,6	6,7	-12%
Verzekeraars: schade	2,3%	79	2,5	2,1	-17%
Verzekeraars: zorg	0,4%	16	0,1	0,4	303%
Totaal	100%	8.949	89,9	90,7	1%

Tabel 7.8 Marktbijdrage doorlopend toezicht excl. te verrekenen bedragen en excl. brexit (EUR mln)

Marktbijdrage eenmalige verrichtingen

De tarieven voor eenmalige verrichtingen, zoals vergunningaanvragen en bestuurderstoetsingen zijn vanaf 2019 bij ministeriële regeling vastgelegd en staan in beginsel voor een periode van vijf jaar vast. Hierdoor bestaat er voor een lange periode duidelijkheid over deze tarieven. De begrote opbrengsten stijgen van €8,3 miljoen in de begroting 2018 naar €8,8 miljoen in de begroting van 2019.

Boetes en dwangsommen

Opbrengsten uit boetes en dwangsommen worden niet begroot, maar komen tot een maximum van €2,5 miljoen via het exploitatieverschil ten goede aan de gehele markt. Het meerdere wordt afgedragen aan de overheid.

Exploitatieverschil

Exploitatieverschillen treden jaarlijks op als gevolg van verschillen tussen de be-

grote en werkelijke lasten en opbrengsten. Met ingang van 2019 worden exploitatieverschillen met de markt verrekend op basis van de vaste percentages zoals die het voorafgaande jaar van toepassing waren (bijlage 1A van de Bbft). Het exploitatiesaldo 2018 wordt op grond van een overgangsbepaling verrekend op basis van bijlage II uit de Wbft, zoals die wet luidde op 31 december 2018.

Toezicht BES-eilanden

De bekostiging van het toezicht op de BES-eilanden is geregeld in de Wet financiële markten BES en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES. In de onderliggende Regeling financiële markten BES zijn de tarieven opgenomen voor de eenmalige toezichthandelingen en de tarieven voor het doorlopend toezicht. De tarieven zijn niet kostendekkend vastgesteld. De overheid vergoedt daarom de kosten voor zover deze marktbijdrage niet toereikend is.

<i>Exploitatieverschil BES</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Afw. tov B2018</i>	<i>Doorkijk 2020</i>	<i>Doorkijk 2021</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Lasten	0,4	0,4	5%	0,4	0,4	0,3
<i>Marktbijdrage doorlopend toezicht</i>	0,0	0,0	-2%	0,0	0,0	0,0
<i>Marktbijdrage eenmalige verrichtingen</i>	0,0	0,0	-56%	0,0	0,0	0,0
<i>Overheidsbijdrage</i>	0,4	0,4	6%	0,4	0,4	0,3
Opbrengsten	0,4	0,4	5%	0,4	0,4	0,3
Exploitatieverschil	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0

Tabel 7.9 Exploitatieverschil BES (EUR mln)

De begrote marktbijdrage is heel beperkt en afgerond in miljoenen gelijk aan nul (Marktbijdrage doorlopend toezicht €12 duizend en eenmalige verrichtingen €3 duizend).

Bijlage 1

Maatschappelijke doelen en KPI's

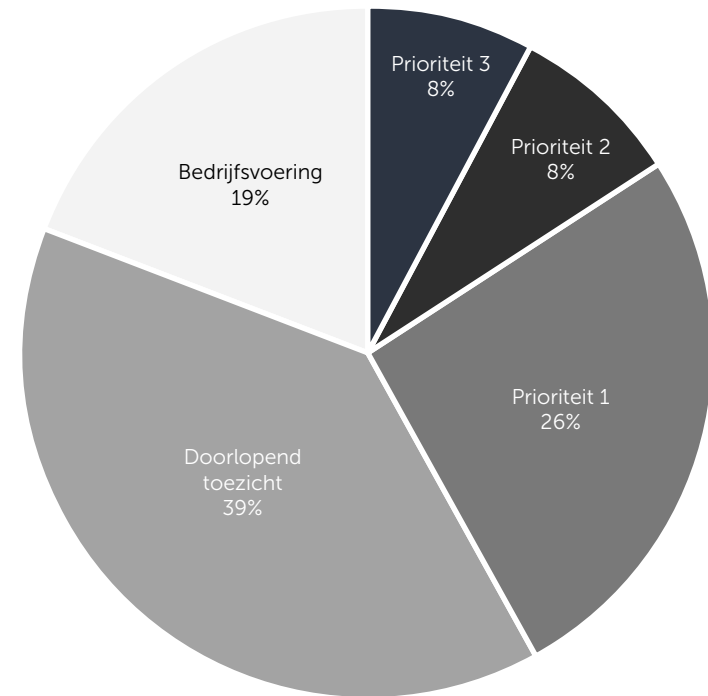

Performance management binnen de AFM is het sturen op onze doelstellingen met behulp van dashboards waarin de voortgang en vooruitblik inzichtelijk zijn gemaakt met behulp van onder meer Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's). Sinds medio 2016 past de AFM performance management toe volgens de AFM Werkwijze. De AFM Werkwijze zorgt ervoor dat we op uniforme wijze kort-cyclisch sturen op concrete, aantoonbare resultaten, activiteiten en KPI's. Hiermee borgen we de visie en strategie van de AFM.

Het uitgangspunt voor de inrichting van onze dashboards zijn resultaatafspraken van managers, hoofden en bestuurders. In weekstarts voeren teams en afdelingen wekelijks een prestatiedialoog om zicht te houden op de voortgang van hun resultaatdoelstellingen en deze waar nodig bij te sturen. Hoofden en bestuurders voeren maandelijks een prestatiedialoog over de belangrijkste resultaatdoelstellingen voor de AFM. Deze werkwijze draagt bij aan een evenwichtige en voorspelbare besturingscyclus.

In deze agenda zetten we uiteen welke activiteiten we gaan uitvoeren. We geven daarbij ook aan welke maatschappelijke doelen we nastreven. We willen als toezichthouder verantwoording afleggen over het resultaat van onze inspanningen. Deze maatschappelijke doelen zijn per prioriteit terug te vinden in Figuur 1. Een inschatting van de inzet in fte per prioriteit is gegeven in Figuur 3.

Figuur 3: Verwachte inzet per prioriteit (in % van totaal fte)

Aan onze doelen hebben we Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) verbonden die in deze bijlage worden toegelicht. Hierover leggen we verantwoording af in het jaarverslag 2019. De KPI's zijn voor meerdere jaren vastgesteld. Daarom volgen de maatschappelijke doelen en KPI's niet een-op-een de speerpunten, maar zijn daar wel nauw mee verbonden. In de tabel hieronder is voor elk speerpunt aangegeven welke maatschappelijke doelen daarbij horen. Bij de meerjarenagenda 2020 - 2022 zullen ook nieuwe meerjarige KPI's worden opgesteld.

Bijlage 1

<i>Speerpunten</i>	<i>Maatschappelijk doel</i>
Toezicht op nieuwe partijen en markten door brexit	De kapitaalmarkten functioneren eerlijk en transparant
Voorkómen van onverantwoord gebruik van technologie en data	<ul style="list-style-type: none">+ Financiële ondernemingen stellen het belang van de klant centraal+ Kwetsbare consumenten worden behoed voor (toekomstige) problemen
Aanpak van niet-passende financiële producten	<ul style="list-style-type: none">+ De AFM is thought leader op het gebied van gedragstoezicht+ Financiële ondernemingen stellen het belang van de klant centraal+ Kwetsbare consumenten worden behoed voor (toekomstige) problemen
Aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector	<ul style="list-style-type: none">+ Financiële ondernemingen stellen het belang van de klant centraal+ Bevorderen van verduurzaming van de financiële sector en de maatschappij
Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit	De financiële sector wordt niet misbruikt voor criminele activiteiten
Duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles	De maatschappij kan gerechtvaardigd vertrouwen op de kwaliteit van verslaggeving en wettelijke controles
Aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten	De kapitaalmarkten functioneren eerlijk en transparant
Doorlopend Toezicht	Het toezicht van de AFM is efficiënt en effectief

Bijlage 1

1. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 1:

Financiële ondernemingen stellen het belang van de klant centraal

Resultaten	Toezichtactiviteiten
1.1 De AFM maakt zichtbaar in welke mate grote financiële ondernemingen voortgang boeken bij het centraal stellen van het klantbelang.	De AFM richt zich op het identificeren en verkleinen van de belangrijkste risico's die zich voordoen op het gebied van het centraal stellen van het klantbelang.
1.2 Banken, verzekeraars, beleggingsondernemingen en financieel adviseurs verbeteren de kwaliteit van hun producten en halen schadelijke producten van de markt of brengen die niet meer op de markt.	<p>De AFM ziet erop toe dat de MiFID II- en IDD-normen ten aanzien van productontwikkeling worden nageleefd door banken, verzekeraars, beleggingsondernemingen en financieel adviseurs. De AFM doet in 2019 onderzoek naar het productontwikkelingsproces bij beleggingsondernemingen, waarbij we tevens de distributiestrategie meenemen.</p> <p>De AFM doet in 2019 onderzoek naar de schadelijkheid van bepaalde beleggingsproducten. Als deze schadelijk blijken voor consumenten, zal de AFM passend interveniëren; bijvoorbeeld via een productverbod of -beperking.</p>
1.3 Financiële ondernemingen gebruiken data-analyse in het belang van de klant. Zij gebruiken klantdata niet voor het aanbieden van producten die niet passen bij de klant.	De AFM onderzoekt hoe financiële ondernemingen hun producten distribueren via digitale kanalen en datagedreven methoden. De AFM onderzoekt daarbij of het risico bestaat dat de klant een niet-passend product verkocht wordt. De AFM publiceert zo nodig interpretaties hierover en treedt als nodig handhavend op. Zo ontwikkelt de AFM normen waaraan de inrichting van de kennis- en ervaringstoets bij impactvolle financiële producten, zoals hypotheke, pensioenen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, moet voldoen.

2. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 1:

Kwetsbare consumenten worden behoed voor (toekomstige) problemen

Resultaten	Toezichtactiviteiten
<p>2.1 Consumptief kredietaanbieders zorgen ervoor dat consumenten een krediet krijgen dat passend is. Zij passen hun bedrijfsvoering aan zodat bij consumptief kredietverlening het belang, de situatie en de behoefte van de consument in ogenschouw wordt genomen.</p>	<p>De AFM neemt maatregelen indien blijkt dat kredietaanbieders te weinig doen om overkreditering te voorkomen. Daarnaast stimuleert de AFM dat leningen qua vorm, looptijd en hoogte passend zijn.</p>
<p>2.2 Hypotheekverstrekkers maken het eenvoudig en aantrekkelijk voor kwetsbare huiseigenaren om risico's te verkleinen.</p>	<p>De AFM spoort hypotheekaanbieders aan om consumenten met een aflossingsvrije hypotheek actie te laten ondernemen om financiële problemen in de toekomst te voorkomen.</p>
<p>2.3 De financiële positie van deelnemers na pensionering is conform verwachting door goede informatie, effectieve keuzebegeleiding en passende producten.</p>	<p>De AFM onderzoekt in welke mate pensioenfondsen die in 2020 verplicht moeten korten hun informatieverstrekking correct, duidelijk, tijdig en evenwichtig vormgeven.</p> <p>De AFM onderzoekt en treedt indien nodig handhavend op indien niet voldaan wordt aan de Wet verbeterde premieregelingen.</p> <p>De AFM onderzoekt inconsistenties in de aan de deelnemer verstrekte pensioenaanspraken.</p>

3. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 1:

De kapitaalmarkten functioneren eerlijk en transparant

Resultaten	Toezichtactiviteiten
<p>3.1 Prijzen van financiële instrumenten komen eerlijk en transparant tot stand, ook in nieuwe marktsegmenten.</p>	<p>De AFM analyseert beschikbare EMIR-transactiedata, voert controles uit op de datakwaliteit en wisselt informatie uit met andere toezichthouders om marktmisbruik en mogelijke destabilisering van de markt tijdig te signaleren.</p> <p>De AFM doet in vijf marktsegmenten onderzoek naar marktmisbruik op basis van data-analyse. Tegen marktmisbruik wordt snel en adequaat opgetreden. Hierbij zal ook de samenwerking worden gezocht met andere toezichthouders.</p>
<p>3.2 Aanbieders van financiële instrumenten zijn transparant over kansen en risico's in het prospectus en in reclame-uitingen. Dit helpt afnemers bij het maken van een passende keuze.</p>	<p>De AFM ziet erop toe dat de inhoud van prospectussen begrijpelijk is voor de doelgroep voordat het prospectus wordt goedgekeurd.</p> <p>De AFM toetst en bewerkstelligt dat reclame-uitingen behorende bij een prospectusplichtige aanbieding eerlijk zijn over risico's door gebruik te maken van gedragswetenschappelijke inzichten. De AFM publiceert richtlijnen voor evenwichtige reclame.</p>
<p>3.3 Spelers in de handelsketen van order tot settlement dragen bij aan het voorkomen van incidenten die eerlijke handel op de Nederlandse kapitaalmarkten verstoren.</p>	<p>Door middel van marktbrede themaonderzoeken toetst de AFM of spelers in de handelsketen het risico op verstoring van de handel voldoende beheersen. In dit onderzoek worden ook de instellingen betrokken die in het kader van MiFID II een vergunning hebben ontvangen. De AFM onderzoekt bijvoorbeeld aan de hand van ESMA richtsnoeren de weerbaarheid tegen cybercrime.</p>

4. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 1:

De maatschappij kan gerechtvaardigd vertrouwen op de kwaliteit van verslaggeving en wettelijke controles

Resultaten	Toezichtactiviteiten
4.1 Accountantsorganisaties hebben organisatorische waarborgen die voor voldoende kwaliteit van wettelijke controles zorgen.	<p>De AFM onderzoekt kwaliteitswaarborgen, de kwaliteit van wettelijke controles en de voortgang van verandertrajecten bij vijf OOB-accountantsorganisaties en treedt waar nodig handhavend op.</p> <p>De AFM onderzoekt impactvolle incidenten en de beheersing hiervan door accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren. Zo nodig treft de AFM formele of informele maatregelen.</p>
4.2 Accountantsorganisaties implementeren verbetermaatregelen t.a.v. een kwaliteitsgerichte cultuur en zorgen dat die worden geborgd in de bedrijfsvoering.	<p>De AFM onderzoekt of OOB-accountantsorganisaties de in 2014 gestarte verandertrajecten voortvarend implementeren. Uitkomsten worden besproken met bestuur en commissarissen en waar nodig worden maatregelen ingezet om druk te houden op de verandering.</p>
4.3 Bestuurders en commissarissen van accountantsorganisaties zijn betrouwbaar en geschikt.	<p>De AFM rondt de geschiktheidstoetsingen van zittende beleidsbepalers af binnen de daarvoor geldende wettelijke overgangstermijn.</p>
4.4 Beursgenoteerde ondernemingen minimaliseren de materiële afwijkingen van de verslaggevingsregels.	<p>De AFM selecteert en beoordeelt de financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen daar waar de verslaggevingsrisico's het hoogst worden ingeschat op basis van een kwantitatieve en kwalitatieve risicoanalyse. Bij materiële afwijkingen van de verslaggevingsregels treedt de AFM handhavend op.</p>

Bijlage 1

5. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 1:

De financiële sector wordt niet misbruikt voor criminele activiteiten

Resultaten	Toezichtactiviteiten
5.1 Overtredingen inzake financieel economische criminaliteit worden tegengegaan of gestopt doordat vergunninghouders van de AFM de juiste beheersmaatregelen treffen om onder meer witwassen, terrorismefinanciering, fraude, corruptie en belangenverstrengeling tegen te gaan.	<p>De AFM onderzoekt of ondernemingen voor het integriteitstoezicht voldoende waarborgen treffen zodat zij niet worden misbruikt voor financieel economische criminaliteit.</p> <hr/> <p>De AFM doet thematisch onderzoek naar de naleving van de Wwft en de beheersing van integriteitrisico's. Daarnaast doet de AFM ondernemingspecifieke onderzoeken en gaat waar nodig over tot formele maatregelen.</p>
5.2 Zware overtredingen door vergunninghouders, (mede)beleidsbepalers en medewerkers zijn tegengegaan en gestopt.	<p>De AFM identificeert doorlopend signalen over vergunninghouders die zware integriteitsschendingen begaan en doet onderzoek. Zo nodig treedt de AFM handhavend op. Bij een redelijke aanleiding vindt een hertoetsing van beleidsbepalers plaats.</p>

6. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 2:

De AFM is een technologie- en datagedreven toezichthouder

Resultaten	Toezichtactiviteiten
6.1 De AFM identificeert tijdig nieuwe risico's in de markt door analyse van data.	<p>De AFM ontsluit en gebruikt diverse databronnen om nieuwe signalen te genereren en bestaande signalen te verrijken.</p> <p>De AFM verankert het gebruik van data structureel in haar toezichtproces door bestaande en nieuwe processen datagedreven in te richten.</p>
6.2 De AFM zet in haar handhavings- en integriteitsonderzoeken geavanceerde digitale onderzoekstechnieken in.	<p>Tijdens handhavings- en integriteitsonderzoeken stelt de AFM digitale data veilig en gebruikt innovatieve E-Discoverytechnologie om hieruit op een gerichte en efficiënte manier relevante informatie te filteren en visueel te maken. Dit proces vindt plaats conform de 'Werkwijze AFM inzien en kopiëren van digitale gegevens'</p>
6.3 De AFM ziet erop toe dat ondernemingen hun bedrijfsvoering zodanig inrichten dat technologische ontwikkelingen in het belang van de klant zijn en geen negatief effect hebben op de beheersing van de bedrijfsvoering.	<p>De AFM richt zich in haar toezicht op de uitkomsten van (geautomatiseerde) processen en in toenemende mate ook op de processen zelf om ongewenste uitkomsten te voorkomen.</p>

7. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 2:

De AFM is thought leader op het gebied van gedragstoezicht

Resultaten	Toezichtactiviteiten
7.1 De AFM wordt gezien als een toonaangevende speler binnen internationale gremia zoals ESMA, IOSCO en IFIAR.	De AFM onderzoekt tenminste één gebied om haar toezicht in samenwerking met buitenlandse toezichthouders vorm te geven.
	De AFM maakt zich er binnen ESMA sterk voor dat productinterventie bevoegdheden worden ingezet bij schadelijke (beleggings)producten en door lidstaten.
	De AFM vervult een belangrijke rol binnen ESMA door het agenderen van nieuwe risico's en het voorzitterschap van belangrijke werkgroepen binnen ESMA, waaronder op het gebied van consumentenbescherming.

8. Maatschappelijk doel gerelateerd aan Prioriteit 2:

Het toezicht van de AFM is efficiënt en effectief

Resultaten	Toezichtactiviteiten
8.1 Met haar processen bevordert de AFM snelle en zorgvuldige toetreding van marktpartijen en personen.	<p>De besluitvorming over een vergunningaanvraag vindt in 90% van de niet-complexe gevallen plaats binnen de wettelijke termijn.</p> <p>De AFM volgt de aanbevelingen van de Commissie Ottow om het toetsingsproces verder te versterken. Het aantal hertoetsingen met een, achteraf voorzienbaar, negatief oordeel binnen twee jaar na de aanvangstoetsing is kleiner dan 0,5%.</p>
8.2 De (toezicht) processen van de AFM worden steeds verder verbeterd.	<p>De AFM evalueert haar eigen werk geregeld en werkt hierin samen met andere toezichthouders. Uitkomsten vormen de basis voor continue verbetering en worden gedeeld met medewerkers via bijvoorbeeld seminars en gerichte opleidingen.</p> <p>De AFM zorgt voor een goede borging en doorontwikkeling van haar werkwijze die gericht is op het kortcyclisch (bij)sturen op het behalen van doelstellingen, en het doorvoeren van verbeteringen in (toezicht)processen.</p>
8.3 Zakelijke stakeholders oordelen overwegend positief over de effectiviteit, kennis en vaardigheden van AFM toezichthouders. Dit volgt uit stakeholdersonderzoek.	<p>De AFM evalueert haar toezicht geregeld en laat stakeholdersonderzoek uitvoeren. De AFM voert op basis van zowel evaluaties als stakeholderonderzoek verbeteringen door in haar toezicht.</p> <p>De AFM investeert in de vergroting van kennis en vaardigheden van haar toezichthouders door het aanbieden van gerichte opleidingsmodules. Er wordt onder meer ingezet op de vergroting van de data-analysevaardigheden van toezichthouders.</p>
8.4 De kosten voor het toezicht worden effectief beheerst.	<p>De AFM borgt dat de kosten voor het toezicht binnen het vastgestelde kostenkader blijven.</p>

Bijlage 2

Afkortingen

ACM	Autoriteit Consument & Markt	EBA	European Banking Authority
ADR	Auditdienst Rijk	EECS	European Enforcement Coordination Sessions
AIFM	Alternative Investment Fund Managers	EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive	ELTIF	European Long Term Investment Funds
ASIC	Australian Securities and Investments Commission	EMIR	European Market Infrastructure Regulation
AMF	Autorité des Marchés Financiers (FR)	ESMA	European Securities and Markets Authority
AMLD4	Anti Money Laundering Directive 4	ESRB	European Systemic Risk Board
AOV	Arbeidsongeschiktheidsverzekering	FCA	Financial Conduct Authority
AQTF	Audit Quality Task Force	FEC	Financieel Expertise Centrum
Awb	Algemene wet bestuursrecht	FinCoNet	International Financial Consumer Protection Organisation
BaFin	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (DE)	FINRA	Financial Industry Regulatory Authority (VS)
Big-4	Big-4: KPMG, PWC, EY, Deloitte	FIOD	Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst
BMR	Benchmarks Regulation	FISMA	Federal Information Security Management Act
BO	Beleggingonderneming	FIU	Financial Intelligence Unit
CAIM	Common Audit Inspection Methodology	FSC	Financieel Stabiliteitscomité
CEAOB	Committee of European Auditing Oversight Bodies	HFT	High Frequency Trading
CER	Committee on Emerging Risks	IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board
CFTC	Commodity Futures Trading Commission	IAIS	International Association of Insurance Supervisors
CMU-initiatief	Europese initiatief Capital Markets Union	IASB	International Accounting Standards Board
COO	Chief Operations Officer	IESBA	International Ethics Standards Boards for Accountants
CSDR	Central Securities Depositories Regulation	IFIAR	International Forum of Independent Audit Regulators
DNB	De Nederlandsche Bank		
EAIG	European Audit Inspection Group		

IFRS IC	International Financing Reporting Standards Interpretation Committee	OM	Openbaar Ministerie
IFRS TRG	IFRS Transition Resource Group for Revenue Recognition	OOB	Organisatie van Openbaar Belang
IOSCO	International Organization of Securities and Markets Authority	PCAOB	Public Company Accounting Oversight Board
IOSCO CER	IOSCO Committee on Emerging Risk	PRIIPS	Packaged Retail and Insurance based Investment Products
KBC	Klantbelang centraal	PUO	Pensioen Uitvoerings Organisatie
KFD	Kwaliteit van Financiële Dienstverlening	SA	Self Assessment
KGI	Koersgevoelige informatie	SEC	Securities and Exchange Commission (VS)
KID	Key Investor Document	SFTR	Securities Financing Transactions Regulation
LTV	Loan To Value	SRA	Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten
MAR	Market Abuse Regulation	STORS	Suspicious Transaction and Order Reports
MiFID II	Markets in Financial Instruments Directive II	TRS	Transaction Reporting System
MJA	MeerjarenAgenda	UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities
MMOU	Multilateral Memorandum of Understanding	VKM	Vergelijkende Kosten Maatstaf
NBA	Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants	VO-raad	Voortgezet Onderwijs raad
NRVT	Nederlands Register Vastgoed Taxateurs	Wta	Wet toezicht accountantsorganisaties
NVB	Nederlandse Vereniging van Banken	Wft	Wet op het financieel toezicht
NVGA	Nederlandse Vereniging van Gevolgmachtigde Assurantiebedrijven	WNT	Wet Normering Topinkomens
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development	Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
		ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan

Autoriteit Financiële markten

Vijzelgracht 50, 1017 HS Amsterdam

Telefoon

020 797 2000

www.afm.nl

Volg ons:

© Copyright AFM 2019
alle rechten voorbehouden

